

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА II ○ БРОЈ 20. и 21. ○ БУДВА, 1. ЈУН 1973.

ЦИЈЕНА 2. ДИН.

Имамо омладински сајам. Средица на поштанској картици. Иако се знало да се почине „без злата и заната“. Иако се радио о „новинском прворођенцу“ извршио одбор ССРН општине Будва га је прихватали као свог орган, а Културни центар преузевача.

Лист је стекао своју читалачку публику и добио оцјену једног од најкалитетнијих локалних гласила у нашој Републици. Али, и поред тога, дошло је у питање његово даље излажење. Већ неколико бројева није се појавило на вријеме — уместо петнаестодневно, отпочно је мјесечно да излази. Издавач је остављен сам да обезбеђује средстава за финансирање листа Скупштинска одлука о партиципацији трећине представа за финансирање листа, остало је слово на папиру. Чак ни скупштински материјали објављени у листу или штампани као прилог нијесу плаћени. Мада звучи парадоксално, испада да је издавач, поред листа финансира и скупштинску дјелатност! Друштвено-политичке организације — у првом реду Савез комуниста и ССРН, мада су дали моралну подршку листу, што се тиче финансијске помоћи потпуно су затражили.

Ако је већ оцијењено да лист представља потребну јавну трибину грађана Будванске општине и пружа значајну подршку свим акцијама друштвено-политичких организација, онда је несхватљива идолилост руководилаца ових организација према његовој даљој судбини.

Сигурно је да ће грађани у случају гашења листа, поставити питање ко га је поније на душу.

Генијални стратег револуције

НЕ САМО БЛИЗАК ДРУГУ, ненадмашан тактичар илегалне борбе и генијални стратег револуције, друг Тито је и врстан државник, идеолог и градитељ, који у себи уједињује све најбоље особине наших народа ради чега га они безграницно поштују, цијени и неизмјерно воле.

Остварујући вјековне синове најбољих и најодважнијих народних сина о братству и јединству Срба, Хрвата, Словенаца, Македонаца, Приморанаца и припадника свих народности које живе на нашем тлу, Тито је постао симбол вјековима сањане, у крви и мукама рођене и кроз борбу челичене социјалистичке домовине, у чије је темеље уградио велики хуманистички идеал ослобођења рада.

Празнујући два међусобно нераскидиво повезана славља — рођендан друга Тита и Дан младости, којој је он дао крила, у жаркој жељи да нађемо најљепши и најприкладније ријечи, најсадржаније и свеобухватне мисли, требало би поновити оно што су у

разним приликама рекли о првој личности у историји југословенских народа његови најближи сарадници, који су заједно с њим уранили

прије сванућа да би дозвали толико љепота добу у коме живимо затим кормилари данашњег свијета и великан дјела и духа.

За спомен-дом у Кумровцу

ОПШТИНА БУДВА била је задужена да за изградњу спомен дома у Кумровцу прикупља до 25. маја 60.000 динара. Акција је успјешно окончана — до предвиђеног рока прикупљено је 67.754 динара. Овакав успех постигнут је захваљујући ангажовању мјесних удружења бораца, предсједника Општинског координacionog одбора Драга Вучинића, те предсједника и секретара Општинског одбора СУВНОР Луке Ђурашевића и Стева Вукотића, који су прикупљали средства и водили евидентију о њиховој уплати.

Мјесна удружења бораца НОР-а уплатила су 15.870 динара, и то Будва 8.886, Петровац 4.540 и Свети Стефан 2.444 динара. По 50.000 динара уплатили су хотел „Парк“, Хотелско предузеће „Свети Стефан“ и „Зета-филм“. Дирекција за урбаним уплатила је 3.000, Општинска конференција СРН 2.500, радници „Авала“ — 4.450 динара, по 2.000 динара уплатили су Одмаралиште РВИ „Лучице“, Општинска конференција СК и предузеће „Монтенегро-турист“, Колектив Стовариша дувана у Будви уплатио 700, радници Одјељења за унутрашње послове 1.730, а радници хотела „Парк“ 1.500 динара. По хиљаду динара уплатили су Општинско синдикално вијеће, Културни центар, Општински одбор Савеза бораца и предузеће „Јадран“.

Највећи прилог — 300 динара дао је Лука Ђурашевић, Ниједан становник села Побора није уплатио мање од 50 динара, а Стана Каписода, Стево Зец и Јово Зец уплатили су по 100 динара.

„Златна јабука“ светом Стевану

Највеће признање у праве руке

ЈЕДНА ОД УКУПНО ТРИ „ЗЛАТНЕ ЈАБУКЕ“, највећег признања Свјетске Федерације туристичких новинара и писаца, колико их је до сада подијељено — припада је из 1972. године Хотелском предузећу „Свети Стефан“. Ово је утврдено значајије што је то прва „Златна јабука“ додијелена једном хотелу — даје друге припадају: Холандији (за реанимирање једног дивног сезона на туристичком сајму) и Туристичком савезу Сицилије. Без лажне скромности, самозадовољствује у нашој земљи, како се о њему обично говорило, „Свети Стефан“ је, и поред веома јаке конкурентске, суперено заузето прво место међу свим хотелима у свијету! Радни људи овог предузећа чијом се заједницом — то треба признајти и при свим вредноватијим имати у виду — оно винуло у сам зенит туристичке орбите, треба да буду задовољни и спремни да будућим радом оправдију и одрже (надмашити га никако не могу!) стечених реноме.

Предајући „Златну јабуку“ Владимиру, Митровићу, директору Хотелског предузећа „Свети Стефан“, предсједник Свјетске федерације туристичких новинара и писаца, Жан Ор се у почетку осврнуо на неупоредive природне љепоте јавног краја и традиционали, широм свијета познатог гостопримства људи који у њему живе.

... Високо међународно признање, које је у мају мјесецу ове године добио „Свети Стефан“ и похвале, изречено све у самим суперлативима, пред најсјеминтенјом туристичком клијентелом, представљају не само драгоценјено признање, већ и непроцењиву пропаганду југословенског туризма у читавом свијету.

Да је „Златна јабука“ дошла у праве руке показало се и на самој свечаности, када је „узео ријеч“ главни кувар „Светог Стевана“ Душан Минковић са својом вриједном и врсном екипом мајстора кулинарске вјештине или — како неко рече — умјетности. Умјесто подробнијег представљања, напоменемо само неколико података из „биографије“ овог мајстора каквом се мало ко у свијету може похвалити. Четврти са ранг листе свјетских кулинара, а скакаво први у нашој земљи, он је неоспорни ауторитет на подручју хладне кухиње и то у свјетским релацијама. Као нијеко пута раније, он није жалio на труда да покаже каква се изложба кулинарских ремек-дјела може припремити на некадашњем рибјарском насељу. Одушевљени гости — у првом реду Французи, Италијани и Белгијаци — нијесу штедели ријечи похвале које су упућивали „мајстру“ Минковићу. Тешко је било одабрати шта је укусније и љепше из богатог и знalačkih сервирања трпези. Фантастично богатство боја импресонирало је свакога до те мјере да је требало да протече доста времена у обилажењу столова и распитивању не само о начинима на које су спровједници поједињији, већ и како се она послужу и — једу!

Импозантни „тим“ од тридесет пет кувара и слатичара на челу са ненадмашним Душаном Минковићем био је на висини појереног им задатка: као и толико пута до тада, као што ће чинити и убудуће, они су доказали да је вриједно интернационално признање дошло у праве руке.

Непроцењива пропаганда југословенског туризма

ИЗ РАДА ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

НА ДНЕВНОМ РЕДУ: ДЕФОРМАЦИЈЕ

Секретаријат Општинске конференције СК Црне Горе Будва — КАКО НАМ ЈЕ ИЗЈАВИО ЊЕН ПРЕДСЕДНИК МИЛАН МИТРОВИЋ — презентираше ускоро Конференцији материјал о неким деформацијама у раду Скупштине општине и организације управе. До тих материјала дошло се на основу запажања Секретаријата, организација Савеза комуниста, те

Милан Митровић

зборова бирача. Они се односе на презадуженост општине, начин располагања друштвеним имовином и национализацијом земљиштем, слабости у раду појединачних колегијалних органа и располагање средствима из дјелокруга тих органа.

М. Р.

Савјетовање у Бечићима

У просторијама Међународног омладинског центра у Бечићима отпочело је XV савјетовање радијне групе специјалиста седам земаља чланица СЕВ-а, и то: СССР-а, Бугарске, Мађарске, Чехословачке, Румуније, Пољске и Њемачке Демократске Републике, као и Југославије. Растправљало се о сарадњи на подручју производње обојених метала и њихових полуфабриката из сировина поручиоца.

Централна тема савјетовања посвећена је коришћењу слободних капацитета у обојеној металургији.

Савјетовање је отворио руководилац југословенске делегације инж. Фрањо Кикец, а делегације је у име доманина поздравио председник Скупштине општине Будва Мило Медиогић.

Ј.

ЗАКЉУЧАК И „ЗАКЉУЧАК“ ЗБОРА БИРАЧА

Иако је познато како се доносе закључци на зборовима бирача, не баш тако ријетко, дотада се да мишљење само једног грађанина, које, чак, може изражавати и његов лични интерес, буде евидентирано као закључак збора, иако о нему нико више није дискутуовао, нити је оно стављано на гласање!

Такви случајеви могу да причине велике штете. Прије свега, не добија се права слика о расположењу бирача, погрешно се формира такозвано јавно миње и, најзад, таква „пракса“ омогућава да дође до изражавања нечијих уских личних интереса.

Да ли ће доћи до таквих случајева, или не зависи, углавном, од оног који председава збору, а и од записничара. Председавајући је обавезан да сваки предлог стави на гласање, док ће га записничар евидентирати као закључак збора! Ово би и бирачи морали да имају у виду и да инсистирају да се њихов предлог стави на гласање уколико желе да то буде закључак збора.

М. Р.

Територијална одбрана на висини свог задатка

О ВИХ ДАНА — изјавио нам је Петар Кнежевић, вришилац дужности начелника Одјељења народне одбране — у Будви је изведена вјежба с неким јединицама територијалне одбране, која је заинтересовала грађане, посебно руководиоце друштвено-политичких, радних и других организација.

Јединица чије су старјенице Илија Зец и Блажко Ивановић може послужити за примјер како се у свакој ситуацији беспрекорно и с великом одговорношћу извршавају задаци.

У рекордном времену од када је дат одређени знак, не знајући о чему се ради, стигли су на зборно мјесто војни обвезници и њихове старјенице. Из устију ових људи спремни борци могле су се чути ријечи: „Стигао сам, друже командире“ и „Спреман сам да извршим ваше наређење“. Било је и задивљујућих примјера, као што је онај војни објевезници Хусеин Зоговић. Поншто је дошао и зборно мјесто, сав задихан од журбе, обратио се претпостављеном овим ријечима: „Друже командире, дошао сам прије него ми је уручен позив и спреман сам да извршим задатак“.

Одјељени у војничке униформе, а затим наоружани, стали су у строј пред старјеницама, саслушали борбени задатак, а затим отишли

на његово извршење. За двадесет и два часа, колико је вјежба трајала, војници и старјенице показали су да су на висини свог задатка и да су потомни предака, који су у најсудбонијим данима овог краја и читаве наше земље били и одбрањали своју родну груду.

Са похвалом се у Штабу територијалне одбране истиче примјер старјенице Илије Зеце коме је, док је његова јединица запосиједала борбени положај, јављено да му је малолетни син пао и доbio потрес мозга. Он се прибрао, спашао, одредио свог замјеника у јединици, одвее сина у болницу Рисан, и хитно се вратио на положај, из коме је остао све до краја вјежбе.

Док се јединица налазила на борбеном положају, штабу територијалне одбране активно се радило да се што успјешније униште „плави“ од стране „црвених“. Био је то озбиљно схваћен задатак, и висок морал војника и старјеница учесника вјежбе, као и оних који су на дати знак потрчали да се јаве и добију задатак.

Ј.

Борци анализирали свој рад

Општински одбор СУБИНОР анализирао је спровођење задатака борачке организације у посљедњих шест мјесеци и послије дуже дискусије — у којој су узели учешћа Лука Ђурашевић, Нико Павловић, Јово Марковић, Илија С. Митровић, Душан Каљашковић, Јован Иванчевић, Аива Каладžић, Нико Дапчевић, Ђуро Медијовић, Марко

Миковић и Стево Вукотић — закључио да је Одбор заједно с мјесним удружењима у протеклом периоду добро радио на спровођењу задатака, који, произилазе из Писма друга Тита и Извршног бироа Председништва СКЈ, те да са оваквом активношћу треба наставити и у наредном периоду.

На сједници је закључено да се испитана могућност подизања Спомен-плоче у Буљарици и ургира код Фонда за стипендирање ученика и студената да брже рјешава молбе за стипендије, као и да се од Управе за путеве из Титограда захтијева да подзда споменик из Крушевци. Одбор је, поред осталог, дonio одлуку да се члановима Одбора и његових комисија за присуствовање сједницама не исплаћују дневнице, те да о томе треба обавијестити Скупштину општине и руководства друштвено-политичких организација, како би се повели за њиховим примјером.

Ј.

Формиране двије организације Савеза комуниста

На другој сједници Општинске конференције СКЦГ Будва пријешено је да се формирају организације Савеза комуниста у организацијама општине и у Одјељењу за унутрашње послове. По мишљењу појединача, услови за њихово оснивање били су раније сазревли. Но, и ако је дошао са захтавањем, тај предлог није прашао без примједби!

Но, читав тај случај по-примио је каошије нежељени ток. Организација Савеза комуниста није се одмах пот забавила њиме, већ је чекала да претходно размотри

Секретаријат основне организације Савеза комуниста.

Секретаријат основне организације Савеза комуниста

На другој сједници Општинске конференције СКЦГ Будва пријешено је да се формирају организације Савеза комуниста у организацијама општине и у Одјељењу за унутрашње послове. По мишљењу појединача, услови за њихово оснивање били су раније сазревли. Но, и ако је дошао са захтавањем, тај предлог није прашао без примједби!

Главни аргумент, против, био је да може доћи до затварања

техничких структура, које се, по својој природи, лако бирократизују.

Други је да се запоставља активност комуниста на терену.

Јер се искључује из тамошњег политичког живота.

Противаргументи су да су упитања специфичне и за живот у комуни врло значајне службе, где треба да се оцењује рад на сваком радном мјесту. Показало се, наиме, да као форза рада комуниста за ове структуре активи није довољан. Сада ће комунисти у организацијама управе моћи боље да дјелују, што треба да допринесе укупној ефикасности самих служби.

Ријечено је и питanje укључивања појединачних чланова у организације Савеза комуниста њихове радне организације. Оне на сеоским подручјима, без мало, биле су састављене од чланова који живе и раде у Будви. Илија, један комуниста живи у једном насељу, а укључен је у огранику другог насеља. Све је то стварало апсурдну ситуацију

Комисија за РАЗВОЈ И КАДРОВСКУ ПОЛИТИКУ ЦС СК Црне Горе предвидела је у свом програму да поред осталог, пружи организациону постављање и улогу Савеза комуниста у мјесној заједници. Тај задатак добра је радна група чији ће чланови у првој половини мјесеца јуна обићи више мјесних заједница на подручју плевељске, никшићке, тијатрске, цетињске, будванске и которске општине, разговарати с представницима комисија при општинским конференцијама Савеза комуниста, предсједницима мјесних заједница и секретарима мјесних конференција Савеза комуниста. Разговори ће се водити на тему „Савез комуниста у мјесним заједницама“.

Будући да мјесна заједница постаје основни облик непосредног самоуправног одлучивања, а полазећи од ставова утврђених у Акционом програму Друге конференције СКЈ — да облици организационо-акционог и идејно-политичког по-

vezivanja морају бити међусобно усклађени, што ће омогућити појачање утицаја Савеза комуниста на цјелокупни друштвено-политички живот у мјесним и другим интересним заједницама — потребно је да се на основу досадашњих искуставa истакну основни принципи будућег организовања и акционог повезивања организација Савеза комуниста у мјесној заједници.

С обзиром на досадашњу разноликост организационог устројства Савеза комуниста у мјесним заједницама, треба, прије свега, расчистити дилеме око тога да ли треба формирати више организација у једној мјесној заједници или не, колико најмање чланова може да има организација, како, с обзиром на искуство, треба организовати активност чланstva. Потребно је дефинисати статус органа, односно будућих одјељења, број чланова у њима и садржај њиховог рада.

В.

Савез комуниста у мјесној заједници

СИМБОЛ У КРВИ И МУКАМА РОЂЕНЕ ДОМОВИНЕ

СА ЛЕЊИНСКОМ БУКТИЊОМ

И МЕ ТИТОВО — писао је наш поznати књижевник Мирослав Крлежа — постало је данас драматским симболом покољења свих наših народа, откада се пише историја крвљу и месом наših народа. У бродолому, који је од свих наših бродолома био најбезнаднији, појавио се он са лењинском буктињом у мраку и његов пут од Кумровца и Јајца, до Београда и до Загреба пут је нашег народа, да би од средовјечног, заосталог човјека постао грађанином будућих сртних стотења: то је покрет за напом властитом цивилизацијом под сваку цијену. То је наша историјска воља која се објављивала у много-

брјним напорима кроз вјекове, и ако се може тако рећи, то је воља за преобразењем и ослобођењем у вишим друштвеним силама читавог свијета, на темељу искуства из првог и другог свјетског рата и тешке политичке подземне борбе, која је трајала десетијама и стајала безбројно много жртава. Тито, то је славолук између мрких и крвавих зидина наше средовјечне прошлости и пут до цивилизације, која неће више да буде робовање туђим башкама, туђим неистинама и предрасудама. То је картечка која се кроз дим и маглу наше заосталости пробила као усјани знамен над звјезданим барјацима наше сувремене политичке свијести...

ИЗРАЗ ХУМАНИСТИЧКЕ ВИЗИЈЕ НОВОГ СВИЈЕТА

ТИТОВО ИМЕ — РЕКАО ЈЕ ЕДВАРД КАРДЕЉ У СВОМ ГОВОРУ НА СВЕЧАНОЈ СЈЕДНИЦИ ЦК СКЈ — „одавно је прешло и границе наше земље и постало својина свих оних којима је мир егзистенцијална потреба, који устају у одбрану свог националног бића и постојања, независности, изградње равноправне заједнице народа, ослобођења од свих облика изrabљivanja, покоравања и тлачења, отклањања силе у односима међу државама и народима. Име Тита постало је симбол борца, у рату и миру, и израз хуманистичке визије једног новог свијета, ослобођеног страха од уништења човјека од стране човјека која неће знати за ратну грозоту и пустош, анималност у човјеку и међуљудима и народима.“

Промијено је лик и ход историје

НАША ИСТОРИЈА — рекао је аутор незаборавне „Стојанке мајке Кнежпољке“ Скендер Куленовић — „која је, у ствари, историја не прекидних завојевања на нас, историја вјековне тлаке над нашим човјеком, морала је једном родити, и родила је, човјека који је, окупивши око себе наше снаге напретка, промијенио њен лик и ход. То је, исто, наш Тито. Из коријена такве спознаје струји у нашим душама једноставна и природна љубав према том човику. Из тих коријена струје и они сокови енергије у нама који нам дају снаге да се даље боримо, сваки на свом радном мјесту, за онај дан када ће нама и будућим покољењима сви данашњи напори, све наше жртве, сва наша грчења, бити достојно наплаћени жељеним љепотама живота. И отуда, из тога истог извора, пулсира у нама ова воља да заједно с њим који је увијек био с нама станемо на браник свога пута. И шта у овоме тренутку можемо да зажелимо таквом човјеку? Ништа него да нам буде здрав и дуга вијека.“

МАРКСИСТИЧКО СБРАЗОВАЊЕ

Диктатура пролетаријата

ДИКТАТУРА ПРОЛЕТАРИЈАТА је облик власти радничке класе којим се укида свака врста експлоатације и остварује бескласно комунистичко друштво. Али „између капиталистичког и комунистичког друштва је раздобље претварања првог у друго. Том периоду одговора и политички прелазни период, и држава тог периода не може бити ништа друго осим револуционарна диктатура пролетаријата“. (Маркс: „Критика готског програма“).

Органи и методи остваривања диктатуре пролетаријата су различити и специфични у различним земљама, зависно од историјских, националних, економских културних и бројних других услова. Она угушује сваки отпор експлоататора, обезбеђује несметан социјалистички друштвени развој, и постепено укида све изворе који дижеле друштво на класе, а тиме и себе као државу. Стога долазак пролетаријата на власт не укида одмах класну борбу, али се остварују неопходни рационални услови у којима она може протећи кроз своје различите фазе најрационалнијим и хуманијим путем.

Наше друштво се данас налази у првој и почетној фази изградње бескласног друштва, а то је тзв „прелазни период“ или револуционарна диктатура пролетаријата. Истина, диктатура про

летаријата у нашим условима више од двије деценије има својевrstan вид у форми социјалистичког самоуправљања. Она је управо прелазна фаза из капитализма у слободну асоцијацију радника производиоца и самоуправљача, а то значи у комунизам. Овде се кроз самоуправљање одвија опај историјски хуманији процес у којем мјесто управљања људима удржени радници заједнички управљају стварима и свим токовима и облицима друштвеног живота.

Нема сумње да је наш самоуправљачки социјализам демократски заснован, али то не значи да је самоуправљање „демократија за све“. То је досљедан класни концепт демократије и због тога је он демократија за радничку класу и све радне људе који поштено и несебично доносе изградњу овог друштва. Према томе, то је демократија за огромну већину народа. За непријатеље и противнике самоуправљања — без обзира на боје њихових застава — то је револуционарна диктатура пролетаријата. Од XXI сједнице Предсједништва СКЈ и Писма друга Тита и Извршног бироа револуционарна диктатура пролетаријата је код нас добила нове импулсе и нову стваралачку снагу којом је пројект цјелокупног живота и рад читавог нашег друштва. Позитивни резултати тога очигледни су на сваком кораку, а стваралачки елан све више добија на снази и хтјењу. Пред овом новонадишлом снагом узмакли су националисти, либерали, технократе, бирократи, опортунисти, егатисти, радикалисти, шовинисти и све остale „снаге“ непријатељске расположене према самоуправљачком социјализму.

Друг Тито је прошле године у интервјуу затребачком „Вјеснику“ рекао: „...У чему је су

штина демократије? Не можемо дозволити да се демократијом користи свако, па чак и класни непријатељ, наш противник... Не, ми нисмо против демократије. То смо доказали, и те како смо доказали. Па зар се може доказати нечим већим од онога што је наша радничка класа извојевала, а то је самоуправљање. То је, по свим правилима марксистичке и лењинистичке науке, најдемократичнији и најправилнији пут развијка“.

Овим је јасно и теоретски непобитно утврђена класна суштина наше демократије и социјалистичко самоуправљање као најхуманији и најдемократичнији облик револуционарне диктатуре пролетаријата.

Наše социјалистичко самоуправљање је у историји највиши достигнути степен демократије која постаје све непосреднија, јер држава више не представља водећу снагу друштва, већ само класни сервис радничке класе.

Дакле, социјалистичко самоуправљање, као револуционарна диктатура пролетаријата, у ствари је синоним за водећу улогу радничке класе у нашем друштву, што се најбоље манифестије у примјени радничких амандмана и спровођењу заједничких друштвених акција.

У својој друштвеној практици наша радничка класа је животно заинтересована за даљи развој демократије као класне категорије у форми социјалистичког самоуправљања, а не „демократије за све и свакога“, јер нема демократије за класног непријатеља.

Револуција тече, диктатура пролетаријата је присутна, јер се радничка класа налази на свом хуманом историјском задатку — изградњи бес-

Драго СТАНКОВИЋ

Ми радни људи

Свануло је, а ми још поспани
Устајмо! — зове нас СТАРИ

Харала је стока док смо спавали
И попасла усјев који није мали
Зато — прво, да се она заулари!

Потом: на рад — да створимо хљеба
Кренимо! — зашто смо стали?
Посла је много — нијесмо више мали!

Стари нас одавно зове
И свијест у нама буди
Ми смо његова вјера — ми радни људи

Какав наук, такво и читање

Хвала ти, Стари, за ово Писмо
Отворили смо га и стали

Треба нам тридесет слова
Да би га прочитали

Ми овде учимо споро
И нећemo до слова „Р“ и „С“ скоро

Осим азбуке наше
Учимо и језик страни

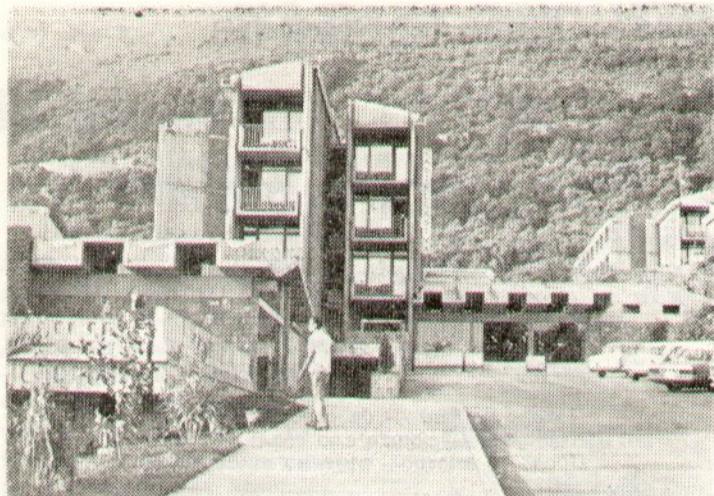
Некима језици доносе MANY
А не Вукова слова и Твоји амандmani

— — — — — — — — — —

Са неколико слова, без и капи зноја
Створимо себи од игле до крова

По нама знање није имање
Ми не живимо од Вукових слова

Боса РОГАНОВИЋ

Нових 354 лежаја у Петровцу

„КАСТЕЛ-ЛАСТВА“ ОТВОРЕН

Уз пригодну свечаност, у Петровцу је отворен нови хотел „Кастел-Ластва“ високе „Б“ категорије, капацитете 354 лежаја.

Градња овог објекта стајала је 35 милиона динара, а пројектант је архитекта Милан Поповић из Титограда. Хотелско предузеће „Палас“, завршетком овог објекта, повећало је своје капацитете на 1050 лежаја. То је прва фаза изградње великог хотелског комплекса, који се протеже од петровачке плаže густим маслињаком до подножја брда Бабац, са укупно 600 лежаја. Други дио, на коме су радови у току, представља хотел „А“ категорије с парним гријањем, великим базеном, биоскопом, аутоматском кугланом, баровима и салама, што све представља изванредне погодности за развој зимског туризма у Петровцу. Овим обје-

ктима „Палас“ завршава циклус изградње.

В. С.

У ИЗГЛЕДУ ЈЕ ДОБРА СЕЗОНА

У хотелским објектима предузећа „Авала“ у Будви и Бечићима борави преко 2500 гостију, односно 10% више него у исто вријeme прошле године. Тај појединачни даје наде да ће ова сезона по урбаним приходима бити боља од прошлогодишње, што би помогло да ово предузеће исплива из тешкоћа у које је запало. Преко 70 одсто свих капацитета већ је попуњено, и то углавном страним туристима, док се већи прилив домаћих гостију очекује у другој половини јуна мјесеца.

— Пријевана будванског туризма — хотел „Авала“, смјештен поред историјских зидина старог града повећао је број гостију на дан 27. маја са 180 на 300 да би већ 5. јуна 95% свих његових капацитета било попуњено — изјавио је директор хотела Љубо Љијешевић.

Директор хотела „Интернационал“ Петар Добрљанин рекао нам је да је 90 одсто капацитета овог атрактивног хотела попуњено. У њему борави 423 госта — и то 133 из Западне Њемачке, 112 из Енглеске, 33 из Холандије, 16 из Белгије и 129 домаћих гостију.

Д. Ј.

постављањем бродских ферала треба регулисати питање расvjete. Неопходно је изградити најнужније нове, односно оспособити стари санитарне уређаје. Превентивним мјерама и сталном контролом могуће је одржати хигијену на задовољавајућем нивоу

Д. Ј.

На Јазу - ништа ново

Без обезбијеђене пijaњe воде, електричног осvjetljeњa и најосnovnijim sanitarnim uređajima, плажа Јаз је у протеклој сезони — прекривена купачима и, у залеђу, бројним камперским јединицама — представљала потенцијални извор заразе. Вршена је перманентна контрола, али се ту мало што могло учинити. Зато смо и одахнули када је сезона завршена — рекао нам је Лука Ћосовић, вршилац дужности начелника за инспекцијске службе Скупштине општине.

Имајући у виду такво стање ствари, стручна служба, на предлог посебне комисије, предвидјела је у најрту одговарајуће одлуке да се зона Јаза забрани за камповање. Такав предлог изазвао

је жестоко реаговање бирача из Пријевора, Сеоца и Свињишта, као и Туристичког друштва „Јаз“.

Двије дивне плаже, и то велика — дужине 900 метара, а површине 27.000 m² и мала — дужина 300 метара, а површине 3000 m², представљају и у овој сезони магнет за бројне туристе, па је, у случају забране, заиста тешко спriječiti дивље камповање: за сталну контролу била бы потребна знатна новчана средства!

С обзиром на такву ситуацију, изабрано је као пријевремено или прихватљиво решење: да се на Јазу и ове сезоне омогући камповање. Као услов, треба обезбедити стално снабдијевање потрошача пijaњem водом из цистерни. Поред тога,

ЗА ИЗГРАДЊУ КОМУНАЛНИХ ОБЈЕКАТА

ОЧИМА ПОСЈЕТИЛАЦА

У љепшајмо Петровац

У Петровцу повремено живим већ десет година и за све то вријeme, до данас, постоје два основна недостатка субјективне природе. То су ЧИСТОЋА и ЦВЈЕЂЕ.

Разни отпади хартије и амбалаже, коров, па и читава џубрница царују у нерегуларним појотцима, самонапослуга, у појединачним двориштима, а појединачно и на самој плажи! Брвнац су излазни отвори потока који су, у ствари, депонија смештаја, чак и људског измета! Колико то огање дјелује на купаче није тешко замислити. Сама плажа је, поред тога, и ујеку сезоне, данима покријена сувом морском травом и лишћем које су таласи нанијели. Не би било на одмет да Скупштина општине пропише и закон о обавезном уређењу и одржавању дворишта, башта, простора око кула и јавних објеката. За туристичка мјеста то је нужност, ако се жели њихов стални напредак.

Многи туристи — како наши, тако страни помињу мјеста где има доста медитеранског растителјства и цвијећа. Дубровник, Херцег-Нови, Милочер, Острво цвијећа лијени су и привлачни, јер је човјек природу обогаћио и допунио својом руком. За Петровац би требало мало труда и врло мало новца, па да се уврсти међу ова мјеста, јер је богат маслињацима и приобалним зеленилом.

Погледајмо какви су нам путеви: Главни, који са магистрале води у Петровац и продужава до пристаништа, и пут који из Петроваца води у Луцице су асфалтирали, али се не разликују од оних зан населењог мјеста! Поред њих, одмах од изиџе асфалта, настаје пусто и неуређено земљиште, често с коровом, остатцима камена, одронима земље, рупама и мјестимично — смешћем! А какву би слику давали ови путеви цијелом мјесту да је поред њих, од почетка до краја, засађено медитеранским растительјем, да се пролази кроз раскинуте лијандере и витким пресецима?

Пусти су простори око иначе лијених јавних зграда: поште, аутобуске станице, нових великих стамбених зграда, око основне школе. Таква су и појединачни дворишта поред пута за пристаниште. Без растини су и цвијећа, неуређена и прљава. Једино простор око амбуланте може да послужи као лијеп примерје како би требало да изгледају дворишта. У главној улици, која је и главно шеталиште поред мора — мјештана његују цвијеће испред кућа, на балконима, терасама, верандама чисто води око отворца.

Сам Петровац је природно затворен — као школка. Из њега се не може иći у штетљиво и десно, чак ни даље од мора. Изградњом пјешачких путева или нешто ширих стаза — од плаже поред самог мора ка Луцицама и ка Неразини долу —

и степеништима — што је похвално — али оно не даје најбољи утисак, јер је засађено у разним старијим посудама, кантарима, лонцима (чак и поиним!), конзервама, а што све оставља доцнији утисак, слику сиромаштва и примитивизма. Једном, прије неколико година, покренута је акција замјене тих посуда саксијама — чак су оне и набављене, али због неистрајности, неупорности и слабе контроле — све је остало по старом.

Многи туристички градови — како у нашој земљи тако и ван ње — гаје голубове. Но њима су надалеко познати Дубровник и Венеција. Они су саставни дио природе, атракција за госте и природне чистаче отпадака хране, нарочито по плажама.

У Петровцу их има, али се њихов број смањује — убијају их ваздушним пушкама, а нема ни слатке пijaњe воде — њима приступачне. Збралом уништавају у једном уздигнутом фонтаном с текућом слатком водом ово би се ријешило... Паркинг просторија скоро и не постоји, иако би се сами исплатили. Најзад, само да поборимо: јавне расјета, аутобуска станица, пилажа и путеви...

Природа је обдарила ово мјесто са два острвица, али су и она неискоришћена. Један мали рибљи ресторан с декоративном терасом или вјештачком шпијолом, с басенима морске воде да државају живих риба и околну острву, у увалидама, бетонске платформе за сунчаче, најзад једно мало пристаниште за чамце — сваког би, а нарочито страница, неодјово привлачило. Богатом страницу и даље до великих и луксузних хотела, у ђини ма он сам преплава, њих има у својој земљи. Он жељи одмор, атракцију, разонуд и доживљај. Тако оживљен „Катину“ и страним и нашим људима би то пружао. Многи би одлазили само ради купања у кристалној ријешији би се овај проблем. Те стазе би биле атрактивне — уклонење у природну љепоту високих стијена, с једне, и мора, с друге стране. Оне би биле најљепшина шеталишта и најљепшији дио како преко дана тако и у вечерњим часовима чиме би се садашње шеталиште углављују у глављој улици растеретило. Сада, у сезони, већ је загушен, а дозривајућем започетих хотела биће још загушење.

Једном ријечју, наш човјек, а и странац ако стапио или повремено долази у једно мјесто на одмор (а за само мјесто је по жељено да долази), жељи да види у њему увијек нешто боље, лепше и уређеније. Најзад, с првом се пита: где одлази његов „браваршији и куплини“ динар?! Михаило Божић

БУДВА — МАЛА КАРАБУРМА

ЛИЈЕПА ЈЕ БУДВА: ДИВНА И ПРЕКРАСНА — тако је почeo писмо предједнику Скупштине општине Будва, инг. Павле Рожић, који је пуно о Будви чуо прије него што ју је први пут посјетио. „Лијепа је заиста“ — наставља он

— доста сте у њој урадили, али још више пропустили. Оставимо ситнице по странама, мада су оне — крупне. Урбанистички се нијесте прославили. С лијеве и десне стране не Јадранском пута настала је „мала Карабурма“ — каква штета! Али, када је већ тако, шта се сада може! Од те „мале Карабурме“ направите, бар медитеранско поднебље. Посадите палме, уредите дворишта! Погледајте у Будви дворишта око приватних кућа и вила. Нигде ни једне палме, нигде мимозе, поморанџе, лимуна! Зар се не би могли условити власници да око својих кућа посаде, бар, по двије палме, да уреде цвијећњаке? Каква би Будва тек била када би површине које су сада засуле смешћем биле озелењене? Када би јавни тоалет био модерно опремљен и за вријeme сезоне постављено лице да се о њему стара? Како се неко од надлежних не сјети да дуж пута засади палме и паклони оно ругло — Ауто-мото сервис? Зар већа свјетлећа реклами с добро дошлицима

на улазу у Будву не би пријатно дјеловала на посјетиоца?

Запретили смо се када смо видјeli испред „Авала“ и „Могрене“ оне рутаже по асфалту, које ће госте опет сусрести и овога љета! Зар није крајње вријeme за једну асфалтну емуззију која је неошходна? Клупе испред „Могрене“ могле би бити укусније обаране и боље одржаване? Зар старе зидине не би могле бити освијетљене рефлекторима, као што то раде други који посједују таква природна богатства?

Посебно ругло у Будви представљају олупине кола око новоградњи.

Зашто хотелијери не уведу аутоматске касе, које би откуцавале цијену сваког пика, а конобари би је остављали госту испод чаше? Тако ради у Словенији, Опатији, Ријеци и Дубровнику. На тај начин било би спријечено држко подкрадање гостија и смањио би се број рекламија на услуге.

Има још „ситних“ ствари — упозорава на крају писма Рожић — као, на примјер, простор око Сајма и прилаз Општини, који су вам сваког дана пред очима. Искрено се надам да ће се чеко сјетити бар то да уради — завршио је своје добронамјерно писмо овај посјетилац Будве.

СА ЗБОРА КОЛЕКТИВА „АВАЛЕ“

ДА ЛИ САМО ЗБОГ НАГЛОГ РАСТА

ДА БИ СЕ ПРЕДУЗЕЊЕ ИЗВУКЛО ИЗ КРИZE
РАДНИЦИ СПРЕМНИ НА САМООДРИЦАЊЕ

ТАМО ГДЈЕ ЈЕ ПРИЈЕ ПЕТ-ШЕСТ ГОДИНА било пусто поље испресијеџа-но каналима уздижу се велелепни хо- тели који, спремни и отворени капији, чекају госте из свих крајева света. У једном од њих, средином маја, било је веома бучно. Искупио се колектив ове највише у- гоститељске куће на нашем приморју да рјешава са судбини предузећа. Пространа сала бившег одмаралишта „Крека“, сада хотела „Плажа“, била је дупке пуна. Требало је поставити микрофон и намјестити звучнике да би се чуо говорник.

О чему је то овај велики колектив имао да расправља? Какве су се то тешко-ће испријечиле на његовом путу и шта се тражи од сваког појединца да би се оне преbrodile? О томе је сваки радник поје-дино добио опширне материјале Рад-ничког савјета у којима су дати конкретни предлози одлука о економској стабилиза-цији предузећа. Први се за говорнишком по-јавио генерални директор „Авале“ — Симо Кульча.

— ... Зато што смо нагло расли — што смо десет пута већи него прије шест година — запали смо у тешкоће — почев је да обrazlаже предлог мјера генерални ди-ректор. — Створили смо материјалну базу кемуне (чинимо 60 одсто цјелокупне буд-ванске привреде), налазимо се при врху ју-гословенске љељвице по капацитетима и представљању ове привредне гране на ју-гословенском и свјетском тржишту. Прије шест година имали смо 59 стално упошље-них радника, а сада не можемо да станемо у овој сали, има нас хиљаду и пет стотина у сезони. Располажемо с фондовим основним средствима чија вриједност прелази 40 милијарди, имамо хотелске капаците од око 5000 кревета...“

Ређале су се бројке које рјечито гово-ре о заиста наглом и великом расту, јер „Аvala“ је искористила шансу да се развије у оном периоду када је југословенска привреда пружила руку Јадрану да изађе из заосталости. Резултат таквог раста је око четири милијарде и шест стотина мили-она стarih динара дуга и 630 милиона до-принosa за неразвијене крајеве и хидро-центру „Мрatinje“. Највећа ставка у у-купnoj суми непокрivenih инвестиција чи-ни хотел „Медитеран“ (2 милијарде и 600 милиона) затим, 630 милиона краткорочних кредита, прекорачења на разним другим об-јектима: хидротерапије, кулгани адапта-цији бара, монтажном бифеу итд. Дакле, једном ријечју трошило се више него се имalo. Но, поставља се питање — да ли је предузећe запalo у тешкоћe само збog на-гlog rasta. Генерални директор Симо Ку-љачa није заборавио ни то да истakne.

— ... Не треба пренебржити ни унутраш-ње слабости и субјективne факторе који су до-пријели да запанемо у овакву ситуацију, — рекао је он. — Какво је наше понашање на рад-ном мјесту, каква је дисциплина, какав је однос према средствима која нам је друштво поверило, каква је одговорност уопшite — поставио је питања Кульча, истичући да се одговорима на њих у „Avali“ не могу похвалити. Наведен је примjer da су огромna средства трошена за на-бavku основних средставa, почев od столице do креветa и to много пријe него што је требalo da средstva zamijeniti.

Пред колективом се поставило питање одри-цања u износu od 950 miliona dinara, koja se suma trazki da bi se preduzeće uklonilo u са-национи програм. To nije malo, pogotovo kada se има u видu da su platе radnika ostale na nivoju 1971. godine, kada se има u obzir da сe живи u прескупу! Budvi u kojoj kilogram krompira staje pet dinara. Naравno kao uslov da predu-zeće stanе na ногe nije само одрицањe već i briša o svakom gostu, o svakom основном сред-ству i sve to uz daleko bolje, domaćinsko po-словањe.

Суочени с тешкоћама u коjima се нашlo предuzeće, radnici људи су схватили težinu си-туацијe и, с обзиром da је сезона na pragu, при-хватили предлог одлуke Radничkog савјетa o mјerama za saniranje finansijskog stanja. Међutim, mikrofon je умногоме спријечio дискусију, па су се за говорнишком појављivali само они са „botatiјim rječnikom“ и појединци који не-мају „dlake na jeziku“.

Evo izvoda iz nekoliko дискусијa којe су посебно запажene:

ТРЕБАЛО јЕ РАНИJE МИСЛИТИ

— ... Наши потрошачки апетити — ре-каo је Илија Врбица били су неадекватни могућностима. У 1971. години подијелили смо четири и по лична дохотка вишакa. Та-да су наши захтјеви били да што више сре-дставa захватали личним дохочима. У под-свиести смо знали da ћe то u јednom мо-

менту morati da se negativno odrazi. Нар-равno, tada smo imali kontinuiran temno инвестиционих улагањa, па to nije moglo doći do izraka. Međutim, to se показalo tek kada su stupili na snagu interventni законски propisi...

СЕОБА РУКОВОДИЛАЦА

— ... Dok se radnici odriču lichnog dohotka napomenuto je Branislav Pribojović — поједини руководиоци предuzeća se sele iz двосobnih u trosobne станове!...

КАКО ПОДИЈЕЛИТИ TERET

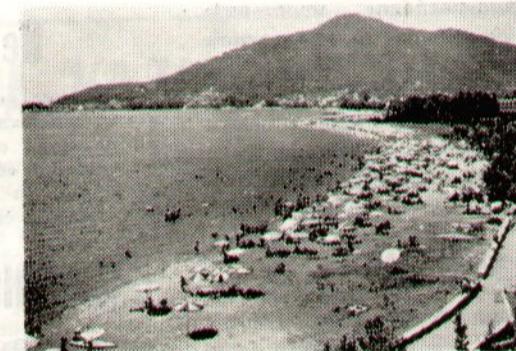
— ... Kada su se dijelili vishkovи 1971. godine — подсјетио је Milan Јубa-новић — niјesu se dijelili jednako. Neko je primio i do milion dinara, a неко само sto hiljada. Zato ne bi trebalo ni sada da jednako snosimo teret stabilizacije. Како ћe jedna чистачica koja prima 75.000 starih dinara platе, a plaća privatni stan, da se odreče lichnog dohotka jednako као и онај koji prima 400.000 dinara, има svoj stan ili kuću i upošljenu suprugu...

САМО КОНКРЕТНО

— ... Brtimo se као мачак око врuke kашke — интервениса је Buro Vukadinović, a треба konkretno предложити koliko ћe dati za stabilizaciju preduzeća...

ПРЕСТАТИ СА ИНТРИГАМА

— ... Imo nas puno — ријечи су Pera Dobrđanina — којимa је mikrofon uskra-тио дискусијu. Imo nas tihih i bučnih. Imo nas radnika i neradnika. Mislim da niye mojmenat da u diskusijama ulosimo i-šta lichno i subjektivno. Moramo prestati s intrigama i tracem, kada se radi o sudjelini preduzeća. Meni лично smeta kada cujem da nas neko dijeli na radnike i direktore. Poštjenje bi bilo da se dijelimo na radnike i neradnike...

Купачи на Словенској плажи

ОБУЗДАТИ АПЕТИТЕ

— ... Apelujem na sve radne ljudde ovog kollectiva — izjavio је Vladko Tichic — da budu maksimalno дисциплиновani, radni i шtedljivi, a oni чији су apetiti malo veći da ih obuzduj...

ПОД ХИТНО: ТРЕБА...

— ... Među nama су — rekao је Branislav Bojković — доста замућeni međuljudske o-дноси. Postoje razna ogovaraњa, препричавањa и сл. Radna дисциплина је na vrlo niskom nivoju. Pitaњe odgovornosti, почев od руководећих ljudi pa na dole, доста је слabo. Mislim da pod hitno treba rascis-titi međuljudske односе u руководећoj гар-nituri...

Radnici „Avale“ као што смо истакли нијесu се много kolabali. Схватили су težinu стиу-ацијe и једноставно се ријесili na самоодрица-њe. Одrekli су се једномесечнog lichnog dohotka, повластица за годишnji odmor, два трособna stanu u novoj stambenoj zgradi. Bilo јe очигle-dno da se radnici „Avale“ одrekli da se na jednom слједећem зборu ponovo поприčaju o svim узrocima збog kojih јe предuzeće запalo u tешkoće.

Владо Stanišić

Појачана контрола саобраћаја

У Budvi је од 23. до 26. ма-ја спроведена појачана кон-тrola саобраћаја: uređaja za kocanje i исправnost svih motornih возила.

У акцију су се поред ра-дника Одјељења унутраш-њих послова укључili су-дијa za прекрајe Dрагo Stanjković, саобраћани ин-спектор Milićević Janković i radnici Auto-moto друштva Budva. Izvršena је тек-

ничka контрола 796 мотор-них возила и утврђено да су 279 била технички неиспра-vna. Опоменуто је 150, а на лицу мјesta кажњено 113 воз-ачa. Десет возила је због техничке неисправности ис-ključeno из саобраћајa, a protiv 13 возачa поднијете су пријаве за покретањe пре-kršajnog поступка.

B. P.

„Љепотица“ дивље усељена

Стамбена зграда Хотел-ског предuzeća „Avala“, којa је sa свог естетскog из-гleda, архитектонског rješenja i komfora, добila назив „Љепотица“, дugo је bila te-ma dana na будванскоj риви-јeri: збog dugova извођачu радova i brojnih, безуспje-шиh подjela станова. Уз одрицањe колlectiva створе-ne su mogućnosti отплате dugova i konacno su podiјe-љени становi.

Сваје, па i туче су окон-чale, али су остали пореме-ћeni međuljudske односи u колlectivu, којu u sadashnjoj situaciji biće odzidnu bit-ku za svoj ostanak. Te слав-ости on mora da prebrodi i naставi с извршавањem rad-nih zadataka. Ostaјe, ipak, pitanje: da li je do svega o-voga moralo da dođe?

Бурни „историјат“ подje-le становu niјe bio prepri-ka da сe учine i друге gres-ke: da сe стамбена зграда уseли bez upotrebe dozvo-ле, bez plaćenih komunalni-ja i doprinosa za vojna скло-ništa! Пословне просторијe u zgradi „Romanija“, u коjima su, дивљe усељeni, ста-novali radnici „Avale“, у пркос упозорењu nadležnog opštinskog organa, уseili su drugi radnici, којимa се признаje stanarsko право. Све се to događa u momentu kada „Avala“, u cilju sta-bilizacije, odustaje od kupovine ove zgrade i trazi povraćaj uplaćenog iznosa od sto miliona starih dinara!

Očigledno је da se zakon-ske odredbe i stvorene оба-

vezе ne poštuju! Otišlo сe veoma daloko u самоволji! Brijeme је да сe дивљaњu stanе na put! Bajda to uvi-đa i руководство „Avale“? Или сe тако само чини, по-шto њemu izgleda niјe сme-talo da zbor nasilnog усе-љenja појedinih radnika u станове „Avala“, којi су бili dodijeljeni drugome, тра-ži хитну интервенцијu ор-gana, чијu је dозвolu за у-сељenje „Љепотице“, пропи-сану законом, ignorisao.

B. Rakocević

САМО УЗ УПОТРЕБУ ТАКСИМЕТРА

Скупштина општине donijela је одлуку o tarifi načinu aут-otaksii услугe u слобodnom dru-мском саобраћајu. Bise od јед-ног cata vodila сe расprava o висини tarife, којa јe усвојena onakso како јe и предложила стручна служба na бази dogovo-ра свих приморских општина.

Polažna naknada za обарањe бројčanika је 5,00 dinara. За svaki pređeni kilometar na as-faltnom putu plaća сe 2,000 dinara. Ako putnik ne koristi vozilo u povratku, dužan јe da plati 50% od iznosa којi так-сismetar pokazuje kada напusti vozilo, tj. 1,00 dinar po kilo-metru. Za svaki pređeni kilome-tar na makadamskom putu naknada iznosi 3,00 dinara minut čekanja plaća сe 0,30 dinara za превоз пртљaga по једном коле-тажu (put u kojim nema vozila) 1,00 dinar. Za поне-važnu od 22 do 05 часова та-риja se повећava za 30%.

Pravoznici su дужни да на видном mјestu u svojim kolima imaju izvod iz Tarife na срп-ско-хрватском dva svjetska јe-зика.

P.

Посјетили родну кућу хeroја

Педесет izviđača iz Bud-ve i Petrovca posjetilo је кућu u kojoj сe родио Niko Anđuš. Na terasi их је доче-каo потпуковник u пензијi Niko Jovanović iz Todorovića, којi јe mladim izvi-đačima evočiraо успомене na ovog neustrašivog борца и револуционара.

Пошто је завршен овај prijetko sadržajan час из и-

сторијe, чланови Одредa, спu-штајu сe пиз камењar од Tudorovića ka Sv. Stefanu, набrali су доста цвијeћa и положили ga поред би-сти Vukiće Mitrovović — Šuša и Niko Anđuša. Tu јe најmlađima говорио предје-дник СУБНОРА Budve Luka Bušašević.

C. II.

СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕН ДАН МЛАДОСТИ

У оквиру прославе 25. маја на подручју будванске општине изведено је више културних и спортских манифестација. Уочи Дана младости приређен је пригодан програм у коме су учествовали фолклорни ансамбли и ученици основне школе „Стјепан Митров Љубиша“, фолклорни ансамбл „Кањош“, као и неке омладинске организације. Испред хотела „Аvala“, окупило се скоко 2.000 мјештана, домаћих и страних гостију да виде како млади прослављају свој празник.

За изванредно успјelu слетску вјежбу у извођењу учесника основне школе учесници су награђени аплаузом посматрача. За добро изведен програм аплаузе су измамили фолклорни ансамбл „Кањош“ и фолклорна група основне школе. Празничну атмосферу употпунило је неколико спортских манифестација одржаних у току празника.

В. МАРКОВИЋ

Нове комуналне за изградњу објеката

КРАЈЕМ децембра прошле године, по закључку Скупштине општине у Будви је обустављено издавање грађевинских дозвола свим инвеститорима. Таква мјера услиједила је због тога што је, по одлуци од 1966. године, учешће инвеститора у трошковима уређивања земљишта било готово симболично, а износи комуналнија до данас нису мијењани. Не само да су били у несразмјери с улагањима заједнице у уређивању грађевинског земљишта, а посебно у изградњу инфраструктурних објеката заједничке и индивидуалне потрошње, већ су често обавезе Фонда за изградњу комуналних објеката премашиле и по неколико пута висину уплаћених комуналнија! Довољно је као пример навести да су инвеститори у насељу Господства у Будви плаћали на име комуналнија свега по 3.500 динара. Епилог такве „поли-

тике“ добро је познат — због празних каса Фонд није у могућности да изврши преузете обавезе!

Ово важно и осјетљиво питање биће сасвим другачије регулисано новом одлуку о учешћу инвеститора у трошковима уређивања грађевинског земљишта. Наме, према њеном нацрту, до израде програма уређивања земљишта у сваком реону посебно, инвеститори ће уплаћивати позамашне износе на име комуналнија, иначе неће моти да сточину са изградњом објекта. Владници индивидуалних зграда треба да до 100 m² да за сваки квадратни метар бруто развијене површине плаћају по 300 динара. Уколико је површина зграде већа, за сваки додатни метар плаћа се 500 динара. С обзиром на учесталост изградње пословних просторија у стамбеним зградама и промјену намјене стамбених у пословне просторије, инвеститори су дужни

да у таквим случајевима на име комуналнија плате 1.400 динара по сваком квадратном метру бруто развијене пословне површине. Приликом изградње привредних објеката инвеститори су дужни да плате за комуналније 15% стварне цijене објекта без опреме, а за административно-пословне просторије 1.500 динара по квадратном метру.

За изградњу пословног и стамбеног простора у већим стамбеним зградама плаћа се на име комуналнија 1200, односно 300 динара по квадратном метру бруто развијене површине.

Бирачи су на зборовима ставили бројне примједбе на напрт ове одлуке, што је и разумљиво када се има у виду да се њоме погађају интереси великог броја приватника и спрјечава богањење појединца на рачун заједнице, односно обезбеђује преливање средстава из приватних руку у друштвене фондove, где је и раније требало да се она сливају. Савјет за привреду и финансије, Савјет за урбанизам, грађевинарство и комуналне послове и Управни одбор Фонда за изградњу комуналних објеката нијесу прихватили примједбе бирача, већ су схватајући значај одлуке, предложили Скупштини општине да је, уз изјесне изједињене, на првој сједници усвоји. Очекује се да ће Скупштина општине то учинити почетком јуна, када ће престати сметњи за издавање спомен-књиге коју покреће Општински обор СУБНОР.

ДОНИЈЕТ БУЏЕТ ОПШТИНЕ

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ донијела је будет са уједнотеженим приходима и расходима, и то у износу од 17.800.000 динара, од којих се четири милиона односи на накнаду од градског земљишта и расхода Фонда за изградњу комуналних објеката.

Карактеристика овогодишњег будета је, поред осталог, у томе што су многа питања остављена да се решавају ребалансом, а то значи — за бОльу времена. На њих треба да чека предвиђено повећање од 20% средстава за редовну дјелатност органа унутрашњих послова, накнаде за годишње одморе за раднике у свим установама које су корисници будета, те, на крају, средстава за издавање спомен-књиге коју покреће Општински обор СУБНОР.

Вриједно је истаћи да члан 10. Одлуке предвиђа да ће се план буџетских расхода остваривati сразмерно приходима, који ће се, наравно уколико их буде, распоређивati ребалансом будета. То значи да пред Управу прихода стоји веома крупан задатак да се обезбиједи што више средстава која ће се моћи трошити онако како буду притицала.

Закон о испитивању поријекла имовине — моћно оружје радничке класе

Скупштина СР ЦРНЕ ГОРЕ ће у најкорије вријеме донијети Закон о испитивању поријекла имовине од кога наша јавност с правом много очекује. Закон ће садржавати неке карактеристике које га разликују од сличних аката нашег правног система. Тако, на пример, ако се у току поступка не докаже да је имовина резултат личног рада, добијена наслеђем, поклоном или на други законити начин, сматраће се да је противзаконито стечена и одузеће се у корист друштва. Терет доказа пренијет је, углавном, на грађане против којих се воде поступци за доказивање поријекла имовине. Те доказе цијени Комисија по свом слободном ујверењу, узимајући их у контексту конкретног случаја и у њиховој комплексности. Она је овлашћена да до окончаша поступка може забранити расpolaganje одређеном имовином грађанину против кога се води поступак за испитивање њеног појекла.

Спроводећи начело материјалне истине, Закон прописује да се сваки онај који, у циљу да избегне поступак за испитивање њеног појекла, не пријави имовину или је нетачно пријави казни за кривично дјело избегавања поступка за испитивање појекла имовине казном затвора до године дана. Ова одредба захтијева да грађана активност у поступку и искрено у доказивању, јер је он овдје извор доказа, па у случају избегавања ове обавезе нема никаквог извијење. Очигледно је да је законодавац желио да заштити интерес радничке класе, која мора знати када и на који начин отичи резултати њеног рада.

Поред истакнуте правне ригорозности, Закон грађанину гарантује да ће евентуални поступак против њега бити законит и уставан, а то значи у свemu правичан и демократичан. Управо, с тим циљем прописано је да се против коначног рјешења Комисије може водити управни спор. А ево и признања за законито стечено имовине: „Ако у току поступка за испитивање појекла имовине општинска комисија утврди да је грађанин стекао имовину у складу са прописима, или да нема разлога за даље вођење поступка, закључком ће обуставити поступак“. Према томе, поштени и савјесни стицатељи имовине могу бити спокојни, а они који то нису немају право да у миру и лагодности уживају плодове туђег рата.

Посматран у целини, Закон ће сигурно бити можно средство за отклањање насталих девијација у области имовинско-правних односа, који се рефлектују на све сфере друштвеног живота. Он је, уједно, и гаранција даљег стваралачког рада и резултатима који су постигнути на тај начин.

Д. С.

Не сједе скрштених руку

Општинска комисија за испитивање појекла имовине у Будви не сједи скрштених руку, већ савјесно обавља повјеренију јој задатак, уз дужно поштовање личности сваког грађанина који је у питању. Комисија је спјесна императивне постапке: да је боље макар и мало практичног рада него пуно бескрајних и јалових дискусија.

Д. С.

Дјелатности сличне привредним

На основу Закона о вршењу дјелатности сличних привредним, Скупштина општине донијела је одлуку којом се као дјелатности сличне привредним санкционишу: превоз чамцима, возњицама и обуčавање лица скјијану на води глицерима; израда бетонских блокова, цигала и црепија; млевење камена дробилицом; производња крече, мешање бетона мјешалицом; печење кејстена, сјемјеника, кикирикија и зелењака; преслачјење дугмади, шнала и других предмета; паковање пакета и других пошиљака; преписивање, умножавање и фотокопирање списа, спремање и обрађивање коштица и њихова продаја; печење кукурзних кокица, производња и продаја сладоледа и сокова по-кретним апаратима; млевење маслина, кукуруза и других хранова, гајење цвијећа и украсног шиља, као и резање дрва. Нека од ових занимања могу се обављати као допунска.

Умјесто фонда, заједница за физичку културу

Одлуком Скупштине општине, умјесто досадашњег фонда формирана је Заједница за физичку културу, која има својство правног лица. Ријешено је да се оснивачка скупштина одржи најкасније до 1. септембра ове године, када Заједница треба да почне с радом.

Предвиђено је да се дјелатност Заједнице финансира од средстава боравишне таксе, донација из буџета, дијела доприноса из личног дохотка из радног односа који припада буџету, доприноса из личног дохотка из

Челобрду у походе

КАО И ВЕЋИНА ПАШТРОВСКИХ СЕЛА, Челобрдо је данас готово пусто: петнаест његових житеља није се вратило из рата, а многи су га касније напустили. „Токови живота“ — ОВЈАШЊАВАЈУ СТЕВО СТИЈЕПЧЕВИЋ И МАРКО МИКОВИЋ —, „су нас заобишли, па смо им се морали прилагођавати“. Иначе, не може се рећи да је ово прије рата веома напредно село — имало је библиотеку и радиоапарат — заборављено и да његови становници ишта препуштају забораву. Од тридесет три домаћинства, колико их је живјело прије рата, остала су у селу свега четири. Спаљено још првих дана устанка до једне једине куће, оно се још није опоравило и подигло. Није ни могло. Оно што је било до њих, то су учинили: пошто је људско сјењање непозуздано и краткотрајно, у камен су урезали имена оних који су не само у скорој прошлости, већ и некад давно задужили њихово село.

Док корачамо у траву и коров зааслам путем, слушам причу о човјеку чије име — Јагор Страгонов — звучи као из књига староставних. Очигледно је да се сада веома мало зна о чудном градитељу тог пута, а није сасвим поуздано ни да ли му је то било право име. Прије него што је — два вијека ће скоро већ од тада — стигао у манастир, био је, кајку, официр или обичан монар црноморске или балтичке флоте. Сигурно је само једно да није више могао да живи на вјечно затулњаним таласима. Можда му се смучило да убија или је изнад свега заволио крај у који је дошао, па

је заборавио да се врати на палубу брода. А да га претпостављаш и другоги нису баш сасвим отписали као ко зна где несталог, доказ је то што је послије извјесног времена у Праксвику стигла његова ћерка или синовица да, непрепозната и прерушена, проживи као калуђер неколико година и тек пред смрт открије своју тајну.

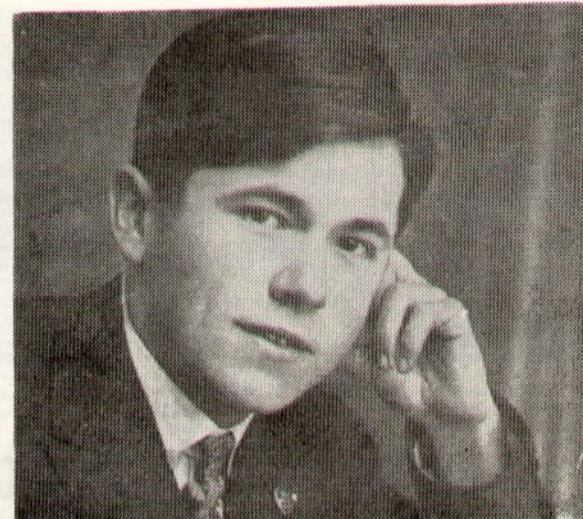
Само толико се зна о Страгонову. О свему осталом може се једино нагађати. И о томе: шта га је натјерало да, такорећи, голим рукама пробија пут од манастира до Челојдара? Под завјетом бутана — вадла да о себи ништа не прослови — пуних десет година, све до своје смрти, посно се са љутцем каменом који се отимао, оправио, уједао. Смјењивали су се дани, седмице и мјесеци, ледене буре и љетње жеге, годишња доба и године, а он је, камен по камен, утрађивао у овај исти пут који је сада застасао у трапу. Не, није замислен другим, љепшим и проходијним, већ зато што је сваке године све мање оних који њиме корачају. Али, и такав какав је, он је потврђа вјечно незајажљиве тежње да се људи пробију у ширину и једним својим дјелом — путем, бунаром, макар стаблом маслине — стигну до потомства.

Размишљајући, управо нагађајући о побудама некадашњег матроза, стижемо неговим путем до Челобрда и обиљежје које су „захвални сељани“ подигли у спомен њему. Горе, у селу, поглед привлачи и спомен — чесму, изграђена о тридесетогодишњици устанка у знак сјећања на оне који су животима својим потврдили вјерност идеалама и новима младаљачким.

—..Четвртог дана устанка — ПРИСЈЕТАЈУ СЕ МАРКО И СТЕВО — село је претворено у — пепео! На згариштима су остале да зјапе празне очи прозора, који више нису служили за гледање. Затим су степеништа зарасла у траву и коров. Цвијећем које је расло на згариштима попаљених домова није имао ко више да се кити. Сви који су могли пушку да носе и премањујој свој раст да мјере пошли су у борбу. Били су бомбаши и пушкомитраљесци Приморског батаљона „Стеван Штиљановић“. Јуришали су на пљевальске бункере у саставу славом овјенчаног Ловћенског одреда. Са Четвртом црногорском пролетерском бригадом ослобађали су Ливно, били или рањенике на Вилићу гувну, крварили на Кошуру, у Београду, Срему. Гинули су као таоци — по десет за једнога, иако је у окршајима сваки вриједио десеторицу! А када је рат завршен, од њих тридесетак петнаест их се није враћило у Челобрдо. Само глас о њима је стигао да су били јунаци, да су се вишеструко искупили, да су увијек служили за примјер.

—... Послије рата оправљено је неколико кућа у селу. Шест домаћинстава остало је заувијек затворено. Годинама већ нико не отвара врата на кућама Ристе Ивова, Луке Маркове, Јова Савова, Андрије Тодорова, Јова Бидова и Вида Јокова. Трошне и нијеме, без мушке гла-ве у њима, те зграде не подсјећају на године када се играло, пјевало, веселило и на вјерност заклињало. У настојању да сачува од заборава ликове бораца који су у ватри револуције изго-

КАЛАЂУРЂЕВИЋ

Иво Миковић

рели до краја, Марко Миковић је на згради свога стрица Вида поставио спомен-плочу на којој су урезана имена Ива, Драгиће и Спаса Миковића.

Поред тога, Марко ради на оправци њиховог дома: „То је мој дуг њиховој успомени“ — казао је.

На спомен-чесми, као и у животу што је увијек на челу био, прво је уклесано име Ива Миковића, секретара прве партијске ћелије у Будви. Он је међу првима у Пљевљима пао 1. децембра 1941. у тридесет и трећој години живота. Свима који су га познавали тешко се било помирити с таквим губитком, поготову када су сазнали да је погинуо при покушају да изнесе смртно рањеног Марка Миковића. У стравичним ноћима, када сан није хтио да склопи очи и ублажи болове, његова мајка Стана је, кришом од осталих, саму себе заварајала: можда је остао жив и вратиће се, далеко је, под ранама и изболован, њу дозива. Чинило јој се, толико пута, да му глас чује и одјек његове пушке осветнице. Тјесила се најзад — Драгица и Спасо су живи — и непрестано зебла од злих слутњи и црних гласова, јер је знала да су пред њеним дјечом планине са сметовима и ријеке без мостова и газова, ледом спутане и бункерима чуване. Питала би се — никад питањима краја — ко, ће их, умјесто ње, уморне и искривљене, његовати? Поносила се — о јунаштву њене дјеце приче су се причале: како је Драгица из запаљене окупаторске танкете износила сандуке муниције и њоме снабдјевала себе и своје другове, како је рањенике износила и превијала, како је слободу везла митраљеским рафалима. Најзад: како је, у двадесетчетвртој години, без и трунке жаљења за младошћу и животом, умрла на прилазима крвљу окупаног Колашина. Када су се проријеђени ратници, послиje ослобођења, вратили кућама, сазнала је како је на Милановом врху, у Горском Котару, изрешетан куршумима, издахнуо њен Спасо у двадесет и другој години живота.

Прошли су затим многе године. Када је трбвало припремити се за прославу тридесетогодишњице народне револуције, становници Челобрда одлучили су да у знак сјећања на оне који нису стигли „на зборно место љубави“ подигну спомен-чесму. Кроз љутац камен довели су животодавну воду. И не само то: властитим средствима отпочели су изградњу пута и обнову домаова — као знак да нису заборавили оне који су својом крвљу написали златне странице револуционарног боја.

Људи у Челобрду сваком плаћају према за-слузи. Нису заборавили готово непознатог ма-троза са Крима или Балтика, ни дванаесторицу Миковића, тројицу Митровића и одабране борце Бокана, Иличковића и Јоветића, који су својом младишњу омеђили домовину. И док на спомен-плочи читамо њихова имена, не можемо да не запазимо како су сви пали на прагу живота, у цвијету младости. Ристо Миковић је у двадесет деветој години живота стријељан на Ријеци Цр-нојевића, а Бошко, на домаку свога села, испод Близикућа — двадесет шест година је имао. Стево је био напуњен двадесет девет прољећа када је стријељан као талац код Цијевине. У лвалесет шестој погинула је на Купресу Сенка Миковић, а у тридесетој Даринка на Сутјесци. Недалеко од ње на истом разбојништу, остао је Томо Ми-ковић, — имао је двадесет осам година. На путу у Босну, у тридесетој је, код Трешњева, погину-ла Даница Миковић. Тамо где и Иво, у Пљев-љима је, у двадесет првој погинуо Марко Ми-ковић. Годину дана мање од њега имао је Нико Миковић када је пао код Дрвара. Милан Митро-вић погинуо је у седамнастој, Алекса је у три-десет другој издахнуо на посилима. Најмлађи од свих, у десетој години живота, од бомбе је поги-нуо Бранко Митровић... За слободу су ратовала и деца у нашој земљи. И деца су у њој гинула за слободу. А Челобрдо је једно од многих села у нашој домовини које је свој дуг часно олужи-ло и животима најолабванијих заљужило не само своје вршизаке и савременике. већ и one који ће стизати да се на њиховом примјеру, када год то буде затребало, запуте и сами у бесмртност.

**ЛИК КОЈИ СЕ НЕ
ЗАБОРАВЉА**

МАРА КАЛАЂУРЂЕВИЋ

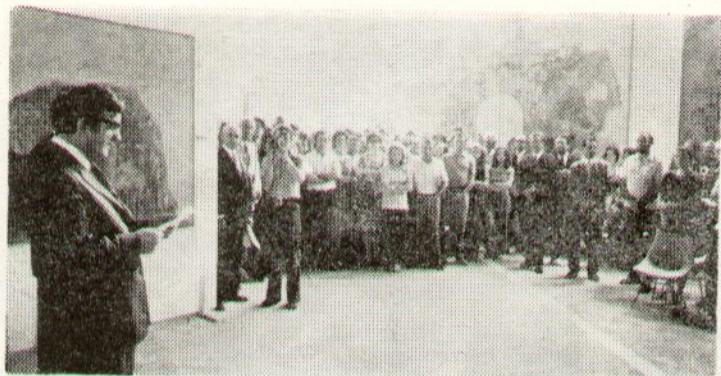
A black and white portrait of Petar Vučeković, a man with dark hair and a mustache, wearing a dark military-style uniform with a peaked cap. He is looking slightly to his left.

предузела фронтално „чишћење“ од Кульача према Дуљеву и Сјенокосу, а баш се десило да су партизани позадинци, били су скочили неки гаоци, међу којима Лука Каженегра и Стево Дивановић, који се унело у лице Вулековићу, рекавши му:

„Шта то радиши командант! Можи су се стари борили за слободу од добра Турака, а зашто се ви борите — тучете ову сиротину!“ За ову одважност Дивановића су везали уз стабло од мурве и оставили га везаног 24. часа.

Четници су често долазили у Паштровиће и вршили терор над народом. Кад је једном приликом моја свекрва била затворена у Светом Стефану, наишао је четнички командант Вулековић у затвор. Устали су сви затвореници осим моје свекрве која је у крило држаласа своје мале унучице. Видијевши то, Вулековић је рекао: „А то си ти „Првени бабац!“ Још си живи? Чудно ми је што нијеси ту старију унучицу дала Панту Митровићу да је спрема за скок-јевку!“ „Има још времена!“ — одговорила је пркосно моја храбра свекрва. „Добро, бабац, добро“ — рекао је Вулековић — „но реци ми да си јутрос срела Марка Кульачу, Блажка Кажанићу, Милу Медиговића и отпети твоју снаху која је с тим бандитима, како би их поздравила, пошто пред нама не устајеш?“ Маре је скинула унучице са крила, пркосно устала пред четничким командантотом и рекла: „Поздравила би их са „Смрт фашизму!“

Анђа Калађурђевић

Вељко Милатовић отвара изложбу

Изложба копија фресака

БУДВА ЈЕ 26. МАЈА ОВЕ ГОДИНЕ имала својеврstan културни празник. Предсједник Конференције ССРЈ Југославије ВЕЉКО МИЛАТОВИЋ отворио је заиста вриједну изложбу фресака из готово свих манастира Македоније, Србије и Црне Горе, које су настале у времену од XI до XVII вијека. Академски женски камерни хор, под руку водством Даринке Матић — Маровић, извршио је веома успјешно запажен програм „звукне фреске“, који је овој заиста вриједној манифестацији дао један валер више — сједињивала се умјетност фрескосликарства са музиком која је асоцирила на тешка раздобља наше историје.

На изложби се налази 117 фресака из 34 манастира: Свете Софије, Нереза, Курбинова, Леснова, Стона, Котора, Студенице, Милешеве, Сопоћана, Мораче, Пиве, Прасквице, Ариља, Каленића, Пећке патријаршије.

Средњевјековне фреске у нашим манастирима одавно су познате културној јавности по своме богатству и видном украсу. Послије првог свјетског рата систематичније се приступа изучавању фресака Црне Горе, Македоније и Србије. Грађу прикупљају Габријел Мије, Николај Окуњев, Владимир Петковић, затим Шарл Дил, Николај Кондаков, Андреј Грабар и Виктор Лазарев.

Од великог броја копија фресака које су изложене на Јадранском сајму све ца- служују пажњу да буду описане, али просто то не дозвољава па ћemo узети фреске из Нереза, Грачанице и Прасквице.

Од иерских композиција нарочито је важна сцена. Оплакивање Христа. На тој чуvenoj фресци, сликаној 1164. године, веома је живо изражен бол Богородице која у скромном крилу држи мртвог сина. Старају се илјаде људи да се сједињеју у молитви и да се узбуде.

Има цркава у којима су архитектура и фреске споље у савршеној јединици, но постоје и монументалне грађевине које су право оличење дихармоније и змеју градитеља и сликара.

Грачаница је настала 1321. године за vrijeme Milutinove владавине. Овај краљ је био прави мешена подизања манастира у средњовјековној Србији. Ангљановајо је познато имена која су радила на фрескосликарству — Астрапа, Михаила и Еутихија. Јепота видног сликарства овог манастира, које представља наставак чувених фресака из Сопоћана, надалеко је познат.

Грачанички архитекти дају је сликарима идејну подлогу: равну и добро освијетљену јелину; пајауљење фреске имају доста свјетlosti. Равне основе пружила су могућност сликарима да у широким хоризонталним зонама паникују поворке, попреџа и циклус.

Манастири „Милутинове епохе“ су хиландарска главна црква, сликана 1303. године, Богородица Јевишика у Призрену 1307—1309, св. Никита код Скопља 1307—10, Краљева црква у Студеници 1313—14, манастир Жича 1313—16, Старо Нагоричане 1317, св. Петар у Бијелом Пољу 1320. године.

Прасквица је опасана заштићним зидом. Има двије цркве, манастирски конак и зграду стварне школе. Већа црква је посвећена св. Николи, а друга св. Тројици. По предању, црква св. Тројице саграђена је 1050. године. Има полуокружну апсиду, у којој се налазе фреске које су

ЈОШ ЈЕДАН КУЛТУРНИ ДОГАЂАЈ

АРХЕОЛОШКА ЗБИРКА

ЗБИРКУ ЈЕ НА СВЕЧАН НАЧИН ОТВОРИО др МИРОСЛАВ ЛУКЕТИЋ, директор Културног центра у присуству већег броја званица. Послије разгледања експоната изведен је културно умјетнички програм. Оперске арије домаћих композитора пјевала је ЈУЛИЈАНА АНАСТАСИЈЕВИЋ, а Српски гудачки квартет изводио композиције Словенског, Симеона и Ерића.

У једном заиста културном амбијенту они који су могли да сједе и они који су стајали уживали су, гледајући експонате Археолошке збирке и у извођењу композиција у Модерној галерији, где су три камере снимале читав програм, који се забивао ту око нас.

Материјал је презентиран и изложен у десет већих и двадесет седам мањих витрина које су димензије 60 x 120 x 50 и 60 x 60 x 50 цм. Израђене су по пројекту Слободана Словинића.

Збирку су поставили дипл. археолози Наташа Вукотић и Оливера Жижић из Титограда уз асистенцију кустоса из Будве.

Материјал је одабран тако да су изложени предмети који заслужују пажњу археолога, других научника и, наравно, по-

сјетилаца којих је највише. Испод стаклених витрина изложено је 416 експоната, а ван витрина нашло је мјесто 30. Сви предмети припадају будванској некрополи из илирског, грчког и римског периода.

Систематска ископавања вршена од 1951. до 1956. године, потврдила су очекивања да којих се дошло на основу случајних ископавања из 1938. — 39. године, када су пронађени бројни археолошки предмети, који највећим дијелом, данас красе витрине других музеја и приватних колекционара у земљи и иностранству.

Некропола Будве веома је значајна и богата, па се може очекивати да сlijedeћа археолошка, стручна и систематска, ископавања дају нове резултате.

У збирци значајно мјесто заузимају предмети и гробови спаљиваних покојника, сахрањиваних у стакленим, керамичким и каменим урнама. У „млађим“ гробовима нађени су инхумирани покојници. Готови су иначе од тесаног камена, опеке, имбрекса над којима су понекад зидане едикуле. Изложено је и неколико надгробних споменика са написима.

Станко ПОПОВИЋ

ЗАВРШЕН ФЕСТИВАЛ ОЗБИЉНЕ МУЗИКЕ

ДВАДЕСЕТ СЕДМОГ МАЈА увече завршен је други југословенски фестивал озбиљне музике, који је под називом „Дани музике — Свети Стефан Будва“ трајао седам дана. Ова изузетна манифестија, иако још у повоју, ове године је испунила очекивања и потврдила своју оправданост како у погледу избора музичког жанра, тако и мјеста и времена одржавања. „Дани музике“ до- прињијели су да седам мајских ноћи проведених на будванској и светостефанској обали остане незаборавне за све посетиоце ове културне манифестије. Од 21. до 27. маја изведено је око петнаест концерата. За разлику од Првог фестивала који

се одржало прошле године, када се трагало за публиком и пристором, овогодишњи концерти одржавани су и на терасама хотела „Свети Стефан“ и тргу испред цркве Св. Ивана у Будви! За ове концерте владало је интересовање грађана, домаћих и страних гостију.

У част 25. маја — дана младости и рођендана Предсједника Тите одржана су два концерта, један у сали „Зета“ филма, а други у хали Јадранског сајма. За vrijeme трајања фестивала у Будви је боравио велики број музичких стваралаца из цијеле земље. Директор фестивала, Драгиша Савић, саопштио нам је да је дошло и до великог броја сусрета. Тако, на при-

један је састанак главних уредника музичких програма и шефова музичких продукција југословенских радио станица, као и састанак Координационог одбора музичких школа Југославије. Претпоследњији дана Фестивала — на иницијативу организатора Савеза музичких умјетника Југославије и Културног центра у Будви — састали су се представници југословенских фестивала музике.

Том приликом водио се разговор о могућностима оснивања Заједнице музичких фестивала Југославије. Све у свему, други југословенски фестивал озбиљне музике постао је јединствена културна манифестија, која се срећно укlopila у иначе брат културни живот Будве.

В. С.

НАШИ ЉУДИ И КРАЈЕVI

СВАДБА ПРОМИЈЕНИЛА ОБИЧАЈ

ОД МОРСКЕ ПЈЕНЕ на пушкомет уз брдо налази се село Подбабац. Ту, у старо доба, живљаше Јанко Марков Калуђеровић са женом и два сина, стасита момка, присједа да пашу оружје и да се жене. Отака причка да прво удаље кћери, па да жени синове. Говорило се да под једним шлеменом не треба да се састану заове и снахе: сматрало се да је „свака кућа тијесна за двije жене од двије мајке“.

Сједи уз огань погурени плећати домаћини. Грцићи ћепанице да боље горе и прича: — „Слушајте, синови, а ово нека вам чује и мајка. Ето, богу хвали, узадосмо оне двије дјевојке, лијепо и на вријеме. Сад, кад очистимо кућу од дјевојачког ува, ред је да женимо Јовану, а Пера ће ми касније. Све што желим мојим кћеркама желим и вашим будувим женама. Сјећате ли се шта сам рекао вашим сестрама кад пребоји кућни праг: да из овог поју у велики добри час и да се врати образа свјетла, фруцлета бијела, срца

менови уз образе. Стари се насија, поглади бркве и нареди: да се донесе вина да попијемо по конату и тако засладимо добру вијест о добром почетку“.

ОД ПРОСИДБЕ ДО СВАДБЕ

У први четвртак поје Јанко да проси снаху, а у недељу се састане на Ријеци Реженића Јанко Марков и Саво Ђуров. Саво пружи руку Јанку и изјави да му даје кћер за сина. Пријатељ се довољи да учини вјериџиду у прву недељу.

Тога дана Јованова мајка извади прстен из скриње, показа га сину и рече: „Лијен је и од сувога је златна — нека ти све златно и поштено буде!“ Јован пружи прстен очију: „Дај га — рече — „Мари Савово и кажи јој да је од мене и мојега срца“.

Не дugo потом стигче „главанџија“ на дворе Ђурова Савова, прстенова дјевојка, и звади кукуру и опали. Присути честиташе: „Пуче пушка, вјери се дјевојка, срећно било за сјеће стране!“ Послије тога, пријатељи се договорише о свадби. Пошто оба домаћина бијеху познати и богати људи, немаху разлога да штеде један другог од трошкова. Ријешили су да свадбу учиње у недељу испред божићних поклада и да по дјевојку поје педесет сватова.

Јанко Марков позна све браћевенске, зетове, кумове и остale пријатеље. Сви се окupише на речени даји, донијеше по-клоне, пециви, вино и погача хљеба. Одјевени у пародна одјећа, сватови се око трпезе договорише да се држе реда и обичаја. Испратише их са пјесмом: „Ајте с ботом кићени сватови, на путу ви добра срећа била, добро пошли и добро довеши“. Кај барјактар узе барјак и стаде испред сватова, поче пјесма „Развиј барјак, барјактаре, од јуначке куће старе!“ За барјактарем иду „мачетар“, држи у руци мат-

испред себе, као да брани српску заставу да је ко не отме. Трећи по реду је првијенац. За њим је стари сват, па кум, а иза њега орат као десни, а рођак као лијеви дјевер. За њима се у по-тиљак ређају сватови који немају званија — пустосватови. На зачељу је „засједа“ или „вјонвода“. То место припада најмлађем зету.

Сватови пјевају услут јуначке и сватовске пјесме, и пущају из пушака. Стари сват, с времена на вријеме, соколи дружишну: „Сложно и весло момци!“ Кад нађу на села, лијеви дјевер излази из колоне и са чутуриком ракије нуди сваког најмлађега. Људи, обично, најдржављају ријечима: „Од кога је здравица све му здраво и јуначки било!“

Кад сватови стигоше надомак села, из дома момак и дјевојака, које се окреће на гуру испред куће, чује се пјесма „Што у дворе, што пред дворе, што по говоре, оно отац кћер удаје срећа да јој је.“ Ту пјесму сјећају друга: „Добро дошли, кићени сватови, добро дошли и добро повељи!“ Барјактар и „мачетар“ ускочију у коло које се развија на дније стране да пропоји сватови. Излеће момак пред барјактара и моли га да му преда барјак на чување док се сватови врате. Уз праг од куће стоји једно момче и држи земљану посуду пуну воде, а у другој руци пешкир од бијелога платна да сватови, како улазе у кућу, оперу и обрији руке које су, мозда, успут упрљали, пунећи и прањени пушке.

ИЗМЈЕНА ЗДРАВИЦА

У кућу сватове дочекују стари сват и „засједа од дома“: „Добро нам дошли, гospодо сватови, и посиједајте у ову сиропашину и тијесну кућу!“ Мушкарици, пријатељи дјевојачке куће, гологлави дочекују и испраћају сватове, а сватови не скидaju капе никоме, једино кад уђу у цркву на вјенčање. Стари сват „од сватова“ најприје гледа је ли правили постављено чело од трпезе према истоку, како мора да буде. Затим сватови посиједају један до другога — онако како су били сјељи у кући из које су дошли. Ђуров Саво веселим гласом зажели добродојдлију сватовима и моли их да му опрости што их неће дочекати како би требало. На те же стари сват „од сватова“: „Пријатељу Ђурову, све смо најшији лијепо богато. Испред сваких десет сватова стоји пециви, по виједро вино, погача хљеба и твориље сира. Од посуђа су дрвни вагани и конјате за вино. У чело и зачеље постављају по десне бочице ракије и на њима изране“.

ШТА ТРЕБА ДА ЗНАЈУ ГРАЂАНИ

1. На основу Закона о уговорској дјелатности „Сл. лист СРЦ“ бр. 12/65. домаћинства могу пружати услуге смјештја и исхране преко овлашћених организација, туристичких друштава, угоститељских предузећа и туристичких агенција.

2. Одмаралишта су дужна да лежаје закупљују од домаћинства само преко мјесних туристичких друштава.

3. Порез од издавања лежаја плаћа се по прогресивној стапни, на основу подијете пореске пријаве крајем године, по јавном позиву, односно до коначног обрачуна плаћа се аконтација, зависно од прихода у претходној години.

а) грађани који лежаје издају преко овлашћене организације пуну за празно, порез обрачунавају на основу уговора, и исти уплаћују на одговарајући рачун, зависно од времена пријева, накнаде.

б) Грађани који пружају услуге од случаја до случаја плаћају аконтацију пореза од 10% до 15.000 примљене накнаде у претходној години, за накнаду пре овог износа организација задржава још 10% на име обезбеђења пореза до коначног обрачуна крајем године, туристичке сезоне, с тим што разлику била у плусу или минусу од коначног обрачуна враћају, односно наплаћују обезврзника, по пријеву ако пружају услуге од случаја до случаја плаћају у гостију не ради, уписују у књигу час доласка, датум и све генерализе из личне карте или пасоша на основу постојећих или новоформираних рубрика.

в) Књига гостију мора бити доступна инспекцији на њено тражење, с тим што се њено непрружање на увид или губитак сматра непотојањем.

г) Грађани су дужни у свакој соби, на видном месту поставити ојерени цјеновник и куни ред.

д) Порез се уплаћује на рачун бр. 20710-840-2463/003 — порез на имовину, у року од три дана од дана исплате.

4. У циљу обезбеђења правилне инспекцијске контроле, домаћинства која пружају услуге смјештја дужна су да воде књигу гостију ојерену од туристичких друштава, за 1973. годину, а која се може набавити код истих организација по цијени од 10 динара.

а) Књига садржи: број кревета који се не издају туристима и служе само за домаћу употребу (поименично набројати члано-

ве домаћинства) и број кревета који служе за издавање. Подаци морају бити уписанти у књигу гостију прије почетка обављања дјелатности — сезоне, односно приликом саме овјере књиге или њеног продужења од стране туристичких друштава.

б) Саставни дио књиге сматра се пријеве Одјељења за привреду СО Будва о одобреној вршеној дјелатности.

ц) Ако грађани пружају услуге путем уговора одређеној овлашћеној организацији пуну за празно, уписују у књигу све елементе садржане у приложном уговору као назив организације, број лежаја, цијену и вријеме закупа, а уговор је саставни дио књиге.

д) Ако пружају услуге од случаја до случаја грађани су дужни да пријаве овлашћеној организацији госта у року од 12 часова од момента доласка. У случају да долазак тога госта — туристе пада у периоду када организација овлашћена је пријаву у гостију не ради, уписују у књигу час доласка, датум и све генерализе из личне карте или пасоша на основу постојећих или новоформираних рубрика.

е) Књига гостију мора бити доступна инспекцији на њено тражење, с тим што се њено непрружање на увид или губитак сматра непотојањем.

ф) Грађани су дужни у свакој соби, на видном месту поставити ојерени цјеновник и куни ред.

у циљу обезбеђења спровођења овог Упутства примјењива се одредбе Закона о доприносима и порезима грађана („Сл. лист СФРЈ“ бр. 13/70).

УПРАВА ПРИХОДА

САСТАНАК ГЕОМЕТАРА ЈУГОСЛАВИЈЕ

У Будви је одржано савјетовање геодетских инжењера и геометара Југославије, на коме је учествовало више страних делегација и посматрача. Покро-

витељ савјетовања био је предсједник Извршног вijeća Црне Горе др Жарко Бујан, а учесник је у име града домаћина поздравио предсједник Скупштине Мило Медиговић.

Савјетовање је трајало два дана на тему „Евиденција подземних инсталација и водова“. Проблем који је разматран у непосредној вези с урбанизацијом и комуналним дјелатностима, али њему до сада није покљања, на већа пажња, посебно у Црној Гори, где је он одавно актуелан.

За вријеме трајања савјетовања у Будви је била отворена изложба геодетског прибора, на којој су излагали своје производе познате домаће и иностране фирме.

В. С.

УМЈЕСТО ПОМЕНА

Другог јуна 1973. године навршава се двије године од смрти нашејег стрица и ујака ПАВЛА ЈОВОВА ЉУРАШЕВИЋА, рођеног у Светом Стефану јануара мјесецу 1882. а умрлог 2. јуна 1971. године у Сан Франциску — Калифорнија. У знак сјећања на нашејег племениног стрица и ујака пријаждамо Редакцији листа „Приморске новине“ 500 динара.

Лука и Ристо Љурашевић и сестрић Душан Грегорић

Редакција „Приморских новина“ се захваљује.

Док сватови једу и пију, дјевојка стоји поред огњишта и чека да је позове старији сват. Око ће се мајка, тетке и рођаке — све гледају јесу ли је добро заклите.

Стари сват позива „Засједу“ ријечима: „О, поштени Засједо!“ На то ће овај: „Засједајте, поштени Стари свате!“ Глава од сватова наставља питањем: „Дану, чоје, погледај твојим бистрим очима, десну и лијеву банду трпезе, јесу ли сви сватови стигли и посједали. Ово ти велим ради тога, јер с нама, на овај далеки пут, пође старих и нејаких. Зато морамо најпре видjeti да се није, не дај боже, уступи коме какво зло догодило, да је заостао збор немоћни, или ране, па бисмо могли прво видjeti што је с њим и помоћи му прије него што се ми почнемо помогати за овом багатом трпезом.“ На то, „Засједа“ одговара Старом свату: „Е, мој бане и бавонију, ти се нешто ка да плашиш да смо немоћни. Не, господине, Стари свате, ово су све биране момци и јуници који свуда и на вријеме могу стићи и притећи у помоћ браћи и рањене друга и изнijети. Сви су здраво и весело стигли и чекају на тебе да с благословом почну дају и пију“. Овом похвалом сватова „Засједа“ завршавају своју прву ријеч.

Затим Стари сват узима ракију, прво скida наријаду с бочице и баци је међу дјевојке, а онда подиже здравницу и уложи да набраја „Сва господо, сједећи и на ноге стојећи, нека бог помогне нашега брата и пријатеља домаћина, његов род и племе и све нашему миље и сигурне пријатеље које му о добрју и части радили. Погоди, господе боже, да се наша браћа домаћини, Јанко Марков и Ђуро Савој, вјечногашни и вишији миром, слогом, лјебом, вином и здрављем јуначијем докле хтјела воља божја. Све што немоје погрошиши овај поштени дом нека га назиши Бог.“ На те ријечи ће сватови и остали у један глас: „Амин Боже!“. Затим, скоро истим ријечима, мјењају здравље за другим „Засједа“, па Стари сват и „Засједа“, па Стари сват и „Засједа“ од куће. Наставља се све лијепо и поћијају. Нико не може да наслuti да ће се за тили час весеље и радост претворiti у крај, тугу и ледек.

УМЈЕСТО ВЕСЕЉА — КРВОПРОЛИЋЕ

Кад доје ред да се једе, дјетићи од дјејијачке рјдбине послужују сватове. Чело трпезе служи Никац Крстов, бахата и дугачка момчина. Ножем раскасали пециво. Стави главу пред Стари сватом, а пленку пред Барјактаром и рече: „Ево глава — глави, а плене харамбаш!“ Кад стави ко-

мад ребара пред једним пустосватом додаје: „А фукара може и ребара.“ Плану увијејени сват, извадијајаја и раскроји Никца, који паде. Кад то видје Никчев брат, извали кубуру и на место уби братовљевог убицу. Узалуд вика и замомање да се зли почетак заврши главом. Разјарше се сватови, као осињак и побише с пријатељима.

Наста кркљанац у кући и пред кубом. Свуда смијевају кубуре и ножеви. Наста лепек и позиви да се прекине борба међу браћом Паштровићима.

Кад се, у некој доба, преста с кровопролијем, остане локве крви у које лежају око двадесет мртвих и рањених са обеје стране. Стари сват позва и замоли домаћина и његове пријатеље да му даду божју вјеру да неће више пущати док сватови однесу своје мртве и рањене, узму барјак и прихвате дјевојку.

Свети Стеван

Кад ови дадоне вјери, Барјактар узе барјак. Зову се дјевери да доведу дјевојку. Понти они блеху побјегли главом без обзира, младожењи ујак упаде у кућу. Дјевојка чучи као скамељена. Тресе се и кука што је нађе. Ујак ухвата за руку и нареди да устане, јер мора ићи с њима. Она се, јадница, као одупире, а ујак не јој поново, општим гласом: „Знади, дјевојко, ми те нећemo nositi, ако нећeš da idesh, ovdje ћe te prekinuti, kao jare, i ostaviti maјце na dviđe polovinu“. У стаде тужна невјеста. Пољуби у руку чуднога дјевера и пође са сватовима, као пећи леда.

Сватови се одмаконе од села. Завише барјак и при њему везане црни фациулет, а другим завише главу невјести у црно, као знак жалости због толико проливене крви. Затим пођоше лута као змије и оштри као сабља, носећи мртве и рањене.

КАКО ДЈЕЛУЈЕ ИНОСТРАНА ШПИЈУНАЖА У ЈУГОСЛАВИЈИ

КЛАСИЧАН ПРИМЈЕР

ЗАВЕШЋЕМО СЛУЧАЈ КЛАСИЧНЕ ШПИЈУНАЖЕ од стране аустријског грађанина Дитриха Грала, за којег се касније испоставило да припада обавјештајном центру НАТО-а у Целовцу. Он је више пута долазио у Југославију, као туриста или новинар, да би упознао терен, на којем ће касније оперисати. Затим је дошао да бе подвргао лијечењу, наводно, давно оболелог колена. „Случај“ је хтio да се бања налазила свега неколико километара удаљена од једног војног аеродрома. Наравно, Грај је знао да становништво тог подручја употребљава претежно бицикли као превозно средство, па се и он снабдио једним. Обезбиједио је и захваљујићи томе, он је не упадајући ником у очи, шетао свакодневно по зони око аеродрома, трошаком десетине метара филмске траке. Све је ишло добро да оног дана када се понео на једно дрво да би снимио неколико панорама аеродрома, да није било зeca — „бегуница испред пса патроле који се сасвим тачно зауставио испод дрвета на коме је уминуји бомбеник приводио крају своју мисију.“

Није потребно рећи да је тобожњи болесник уместо да прима бањске курсе лијечења потпуно здравог колена завршио „бању“ из решетака. У моменту кашања и излучивања организма државне безбедности, код Грала се нашао фотографски апарат за специјалне снимања, са различитим објективима, телобјективом, 130 фотографија аеродрома, једна топографска карта, једна аутоматска локална путне мреже и један потес пун разних забиљежака и скрица. То га је све скупа стало — осам година робије.

УПИТИНИЦИ У ДУХУ ПРИРУЧНИКА

ПРОФЕТОР ХАЛПЕРА први пут је дошао у Југославију 1953/54. године, најавоно, ради извјештаја о развоју државе и изучавања организма државне безбедности, код Грала се нашао фотографски апарат за специјалне снимања, са различитим објективима, телобјективом, 130 фотографија аеродрома, једна топографска карта, једна аутоматска локална путне мреже и један потес пун разних забиљежака и скрица. То га је све скупа стало — осам година робије.

Упитник је садржавао 82 питања, од којих за домаћице — 13, за оне који су се доселили из других региона — девет, за раднике и лица у радиону односујући се највећи осталог, трајали су се биографски подаци свих пријатеља „Лактирија“, као и све у вези с њиховим занимањима. На овај начин добијају се подаци војног карактера, затим у односу на поједине органе и структуре становништва. На крају се тражи информације о односима са лицима који се налазе у иностранству и о пошиљкама сродника запошљених ван наше земље.

„Научници“ је интересовало и које радио и тв емисија највише слушају, коју музiku највиše поле,

на бази овако подробних и разноврсних података, како произилази из „Приручника за психолошке акције“ који је припремила америчка армија „може је, у одређеним моментима, спровести поједине пропагандистичке и психолошке акције међу становништвом које живи на „студијраном“ простору. Упорност са којом ЦИА од америчких науčника тражи да јој служе открио је антрополог Стефан Борис у издавању датог пред сенатским комитетом.

Хтјели бисмо да подсјетимо на групу јапанских научника, која је из два маха боравила у Сену ради изучавања феномена „севенске буре“. Заhtјев је био мотивисан чињеницом да „севенска бура“ има сличности с једном врстом вјетра који дува над острвима Далеког Истока.

Ово испитивање омогућ

TATA

ПРЕД ОЧИМА МИ ЈЕ његово лице, озарено од среће што је с нама. Та срећа је тако кратка.

„Тата, остани још буди још с нама! — те ријечи увијек понављам.

Сваког дана, кад гледам у то плаво море обузме ме нека сјета. Мислим гдје је мој тата?“. Гдје ли сада плови онaj чиновски брод на коме је он. Да ли је, можда, у Ханоју, Вијетнаму, Италији, Израелу, или негде далеко од обала на узбурканом мору? Да ли мирно плови? У мојим мислима тако се гомилају чудне слике. Живот помораца увијек ми је интересантан и драг, јер је тата прача доживљаје са овог или оног континента. Он их тако дочара да ми се чичи као да сам то сама доживјела. И стално понављам: „Татице, причај ми, причај!“.

Звездана ТИЧИЋ

РАСТАНАК

(Страница из дневника)

БИЛА САМ УВЈЕРЕНА да нечија рука појмјера ка- закље на сату. Вријеме је летјело, а ја сам жељела да —стане. Неким, вјаља, шестим чулом осјенала сам да би то исто хтјели и сви у разреду. Сваког часа су ме нешто запиткивали и засмијавали ме. Иако су знали да ме је немогуће оправдати, нијесу се предавали. Покушавала сам да се осмихнем, али и ја и сви моји другови знали смо да је то на силу, а не од срца.

Према распореду часова, селили смо се из ученице у кабинете и обратно. Наставници су ми упућивали по један смичак пун појјерња. Као да су говорили да то што представљају није и да треба бити храбар. И на одмору сам била у центру пажње. Тако што сам покупила адресе другова и другарица, већ је звонило... А када се завршило и тај, четврти, час, почело је другарско вече. Музика је трептало као луда — чинило ми се да су другови

жељели да њоме отјерају тугу и створе весео штимунг. Примјенивала сам да ме сви посматрају. Разредни старешина је устао. Учинило ми се да је нешто заминијен. Примијетила сам да је стигла наставница математике и чула глас своје другарице. Обраћала се мени. Нијесам могла да пратим смисао њених ријечи. А онда ми је у име цијelog одјељења предала похлоп коме сам се од свега срца обрадovala, јер сам знала да је то дар од срца. Био је то албум пун фотографија, с потписима и најљепшим желама мени упућеним. Наставница математике упутила ми је букет ријечи пуних нада и охрабрења.

Осетила сам да се ближи крај. Поздрављала сам се са синима редом и примала луткице, брошиће и друге поклоне. У очима многих блистале су суже. Разредни старешина ми је стиснуо руку и пожелио све најбоље. А затим, иако је био мрак, видјела сам двадесет и седам пари руку које машу у знак подизрана. Иако сам била далеко, чула сам двадесет седам „збогом!“ и исто толико „пиши!“.

Корачала сам добро познатим путем, притискујући албум на груди. Када сам стигла до окунке, окренула сам се и видјела сјајетло у својој ученици. Суже су ми текле низ лице. Као кроз маглу, гледала сам у школу која се смјештила путу ме...

Милка ВРУЋИНИЋ

МЛАДОСТ

Љепша си од јарке источне боје
и прекрасног руменила илађане зоре.
Блискија си од првог пупољка пролећа
и разбуктале крошиће орошеног цвијећа.
Блажа си од капи мајске росе
и нечујног ромора липића.
Свјетлија си од сјаја сунчевог зрака,
првеница од букиња расцвјеталог мака.

Неуништиви су мириси којим одишешти,
неугасиви пламенови у којима бдиши,
искрени осмјеси који те чине.
Ох, младости колико значи твоје име!

Мирјана СТАНИШИЋ

Са фестивала дјечје поезије

НА ФЕСТИВАЛУ ДЈЕЧЈЕ ПОЕЗИЈЕ, одржаном крајем маја у Охриду, учествовало је осамдесет ученика и ученица осмогодишњих школа — по десет из сваке републике и аутономне покрајине. На предтакмичење, само у нашој Републици пријавило се хиљаду дјечака и дјевојчица. На Фестивалу су учествовале по један представник из Титограда, Иванграда, Бијелог Поља, Никшића, Шљевала, Херцег-Новог, Тивта и Бијеле. Из Осмогодишње школе „Стјепан Митров Љубишић“ у Будви одабрана су два представника — **ВЈЕРА ПАШАЛИЋ**, која је пјесмом „**ОПРОСТИ, РИЈЕКО**“ заузела друго место, и **МИРА ГРЕГОВИЋ** чија је пјесма „**ПРОЉЕЋЕ НОСИМ У СЕБИ**“ на Фестивалу заузела четврто место.

Светислава Брајак, професор из Будве, водила је на Фестивал све представнике из црногорских школа.

Честиталајући учесницама на изузетно добром резултату и желели им даље успјехе у раду, у овом броју доносимо три пјесме Вјере Пашаљић — „**ОПРОСТИ, РИЈЕТКО**“, „**БОЈИТЕ ЛИ СЕ ТАКВОГ ВЈЕТРА**“ и „**ДЈЕЧЈА ЉУБАВ**“ и једну пјесму Мире Греговић — „**ПРОЉЕЋЕ НОСИМ У СЕБИ**“.

Бојите ли се таквог вјетра

ДА ЛИ СТЕ ЧУЛИ ДА ПОСТОЈИ ВЈЕТРА,
ВЈЕТРА КОЈИ ОДНОСИ ОЛОВНЕ ВОЈНИКЕ?

ДА ЛИ СТЕ ЧУЛИ ДА ПОСТОЈИ ВЈЕТРА,
ВЈЕТРА КОЈИ ОДНОСИ ПЛАВОКОСЕ ЛУТКЕ?

ДА ЛИ СТЕ ЧУЛИ ДА ПОСТОЈИ ВЈЕТРА,
ВЈЕТРА КОЈИ ОДНОСИ ВАШЕ ИГРАЧКЕ?

ЗНАТЕ ЛИ ДА ЈЕ ТО ВЈЕТРА,
ВЈЕТРА КОЈИ ОДНОСИ ВАШЕ ДЈЕТИЊСТВО?

БОЈИТЕ ЛИ СЕ ТАКВОГ ВЈЕТРА?
ЧУЈЕМ ЊЕГОВ ФИЈУК ОКО МЕНЕ.

Дјечја љубав

СРЕЛИ СМО СЕ У СРИЈЕДУ И ИГРАЛИ СЕ ЗАЈЕДНО, ДУГО,
У ЧЕТВРТАК ВЕЋ ДОГОДИЛО СЕ НЕШТО ДРУГО.
РАЗМИШЉАЈУЋИ ЗАЈЕДНО ДО ЗВИЈЕЗДА СМО СЕ ПЕЛИ.

ТАКО СМО СЕ ЗАВОЈЕЛИ,
У ПЕТАК СМО ЗАЈЕДНО ШЕТАЛИ,
ЗАЈЕДНО ПЛЕВАЛИ И МАШТАЛИ,
А У СУБОТУ, У СУБОТУ СЕ ВЕЋ РАСТАЛИ.

И УВРЗО СЕ НА НЕВУ ЉУБАВИ, УГАСИЛА ЉУБАВ
НЕЧИЈА.

ТО ВИЈАШЕ НАША ЉУБАВ,
КРАТКА ЉУБАВ,
ЉУБАВ ДЈЕЧИЈА.

ВЈЕРА ПАШАЛИЋ

Опости, ријеко

ДУГО ВЕЋ МИСЛИМ
О ЈЕДНОЈ ДАВНО
ОСТАВЉЕНОЈ РИЈЕЦИ
И САЊАМ ДА ШЕТАМ
ПОРЕД ОВАЛЕ У
СЛЕНЦИ.

ЖЕЛИМ ДА СЕ
ВРАТИМ,
А РИЈЕКА ЈЕ ДАЛЕКО.
ОПРОСТИ!
ШТО ТИ
НЕ МОГУ ДОЋИ,
МОЈА ВОЉЕНА РИЈЕКО.
Вјера Пашаљић

ПРОЉЕЋЕ НОСИМ У СЕБИ

ПОЉАНА ПУНА
МЛАДОСТИ
ПУНА ИСКРИЧАВЕ
РАДОСТИ,
ЗВОНКИ СМИЈЕХ СЕ
ШИРИ,
А ПРОЉЕЋЕ ВИРИ.
ПРОЉЕЋЕ НОСИМ У
СЕВИ
НА ПУТ ОКО СВИЈЕТА
НЕК СЕ СМИЈЕШИ
ОВА ПЛАНЕТА.

ПТИЦЕ НЕКА ПЛЕВАЈУ
ПОЉУПЦИ НЕК
СИЈЕВАЈУ,
НЕК СЕ ЗВОНКО СУНДЕ
СМИЈЕ
НЕКА МИ СРЦЕ ГРИЈЕ.
ПРОЉЕЋЕ НОСИМ У
СЕВИ
И ШАЉЕМ ГА ПО ТЕВИ
НА ПУТ ОКО СВИЈЕТА
НЕКА СЕ СМИЈЕШИ
ОВА ПЛАНЕТА.
Мира Греговић

Вјетар је до- звао пролеће

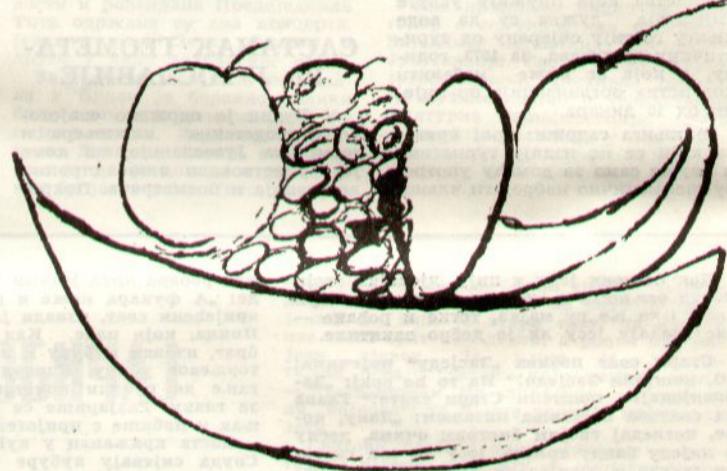
ВЈЕТАР ЈЕ ДОПУТОВАО
У тамну долину. Спуштио се с високе пла-
нине. Посјетио је младу тра-
ву и тихо јој шапнуо: „Ни-
тата се не бој.“

Провукао се кроз младе
гране и обишао цијелу зем-
љу. Својим веселим прича-
ма дозвао је топло пролеће.
Крхки цвјетови лагано су
зањихали своје главице. Вје-
тар је обишао сваку кућу и
своје прсте надио над дим-
њак — да се мало огризе.
Био је сав промрзао од си-
лог скитања.

Вјетар је пробудио и жи-
вотиће. Птице селице већ
долазе. Медвјед је поранио
и пошао да тражи мед. Шуме,
планине, језера... све је
оживјело. Рибе су се про-
будиле и траже храну. Ја-
мислим да бисте и ви, по-
слије толико зиме и толиког
гладовања, одмах навалили
на јело.

Дјеца, људи и читав сви-
јет радује се пролећу. Овог
пута вјетар је био његов вје-
ник.

Бранислава НЕШИЋ

Пјесма о мају

МАЈ је мјесец сунчаних дана,
пун радости и среће,
мјесец — најљепши од свих,
који доноси пролеће

И безбрзо златних зрака
проспе се по цијелом дану,
а мај као цвијет у трави
буди се у зору рану.

Дани сад теку мирно
све док дивни мај траје,
онда се чује тужна пјесма
јер мај нестаје.

Марина ЗЕЦ

На финалној утакмици

Тога дана раније сам пошао у школу, испуњена стреп-
њом, надом, узбуђењем и радошћу. Отишао сам на стадион
на коме ће се одржавати финална утакмица између
разреда. Пехар је стрпљиво чекао побједника. Да ли ће
припасти играчима, или ће, можда, наћи у рукама противника?

Благи сунчеви зраци обасјали су стадион који је чувао
велику тајну. Одједном се чује звиждук пишталјке и утакмица по-
че. Осјећам да ми срце лупа као да хоће да искочи. Наши играчи
дају прву гол и ми маштамо о победи. Хтјели бисмо да им по-
мognemo, али не можемо, па им уливамо храброст повицима и
пјесмом...

Наши храбри војници су противници изједначили
и повели са два гола разлике. Чинило ми се да и сунце све слави
и повиши грије. Нијесам могла да издржим подугтијеве ријечи про-
тивничких навијача. Али, наши играчи дају још два гола и утак-
мица се завршава иеријешеним резултатом. На ред долазе је-
данаестерци. Прво борави противнички голман чија је мрежа за-
тресла четири пута од пет шутева. Затим наступа наши славни
Тихо који нам омогнува победу. Нашији скрећи није било краја.
Пожртвовани голман са пехаром у руци нашао се на раменима
навијача.

Даница ЉУБАНОВИЋ